

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL KARARLARI ALEYHİNE TOPLANTIDA HAZIR BULUNAN PAY SAHİBİNİN İPTAL DAVASI AÇMASININ ŞARTLARI VE ÖZELLİKLE MUHALEFET ŞERHİ

DOI: 10.21492/inuhfd.291308

Ali Haydar Yıldırım*

ABSTRACT

The shareholders of incorporated companies are granted several rights. One of these rights is the ability to file a challenging action against the general meeting resolutions. The shareholder's right to file a challenging action against the general meeting resolutions is regulated in Article 446 of Turkish Code of Commerce. In order to file an action, it is enough to have a single share. Principally, the shareholder aiming to file an action must have participated in the m. Under which circumstances a shareholder, who participated in the meeting, can file an action challenging a resolution is the topic of this study. In this study, it is especially be discussed under which conditions the dissenting opinion is required, in order to file an action challenging a resolution, as well as the characteristics of dissenting opinion. This paper is not limited only to the theoretical domain. Many Supreme Court decisions that have been subjected to discussions and directed the study were also examined.

Keywords: 1. Incorporated Company 2. Shareholder 3. Action challenging a resolution 4. General Meeting 5. Dissenting opinion

REQUIREMENTS TO FILE A CHALLENGING ACTION AGAINST GENERAL MEETING RESOLUTION OF AN INCORPORATED COMPANY FOR SHAREHOLDER, WHO PARTICIPATES THE MEETING AND ESPECIALLY THE DISSENTING OPINION

ÖZET

Anonim ortaklık pay sahiplerine tanınan çeşitli haklar bulunmaktadır. Bu haklardan bir tanesi de genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmaktır. Pay sahibinin genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkı Türk Ticaret Kanunu'nun 446. maddesinde düzenlenmiştir. Dava açmak için tek bir paya sahip olmak yeterlidir. Dava açmak isteyen pay sahibinin kural olarak toplantıda hazır bulunması gerekir. Toplantıda

---

* Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

hazır bulunan pay sahibinin hangi koşullar altında iptal davası açabileceği bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada özellikle iptal davası açılması için hangi durumlarda muhalefet şerhinin aranacağı ve muhalefet şerhinin özellikleri üzerinde durulacaktır. Çalışma sadece teorik bir alanla sınırlı değildir. Çalışmaya yön veren ve tartışma konusu yapılmış olan birçok Yargıtay kararı da incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: 1. Anonim ortaklık 2. Pay sahibi 3. İptal davası 4. Genel kurul 5. Muhalefet şerhi

GİRİŞ

Anonim ortaklıkta pay sahiplerine tanınan en önemli haklardan biri genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkıdır. Bu hak vazgeçilemez niteliktedir. Pay sahibinin iptal davası açması için kural olarak toplantıda hazır bulunması gerekir. Toplantıda hazır bulunmayan pay sahibininse kural olarak iptal davası açması mümkün değildir. Toplantıda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açabilmesi içinse belli şartları yerine getirmiş olması gerekir. Şartlar içerisinde yer alan olumsuz oy verme ve muhalefet şerhi özel önem taşımaktadır. Özellikle olumsuz oy verme ve muhalefet şerhinin birlikte aranıp aranmayacağı noktasında doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Daha açık olarak ifade etmek gerekirse, olumsuz oy yanında muhalefet şerhi aranacak mıdır? Yoksa olumsuz oy verenin kim olduğunun belli olması durumunda ayrıca muhalefet şerhine gerek olmayacak mıdır? Bir diğer özel önem taşıyan nokta, muhalefet açıklamasının karardan sonra verilmesinin zorunlu olup olmadığıdır. Tüm bu sorunlar teorik bir alana hapsolup kalmış değildir. Bu sorunlar uygulamada pay sahibinin dava açma hakkına doğrudan etki etmektedir. Daha da somutlaştırmak gerekirse, gündemin bir maddesinin görüşülmesi sırasında yönetim kurulu teklifini sunduktan sonra, söz alıp muhalefet açıklamasında bulunan pay sahibi, birkaç dakika içinde yapılan oylamadan sonra karara muhalif kaldığını belirtmezse, dava açma hakkını kaybedecek midir?

Bu sorunlar ve inceleme konumuzun tamamına ilişkin yapılacak açıklamalar sadece anonim ortaklıklar ile de sınırlı değildir. TTK 565'in yaptığı atıf gereğince, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık ortaklarının iptal davası açma hakları bakımından anonim ortaklık hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Yine TTK 622 atfı gereğince limited ortaklık ortaklarının genel kurul kararları aleyhine açacakları iptal davası bakımından anonim ortaklık hükümleri kıyasen uygulanacaktır. Ayrıca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53. maddesinde toplantıda

hazır bulunan üyelerin hangi şartlar altında iptal davası açabilecekleri TTK 446/1-a'ya çok benzer şekilde düzenlenmiştir.

I. YASAL DÜZENLEME, ALMAN VE İSVİÇRE HUKUKLARINDAKİ DURUM

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının iptalinde kimlerin davacı sıfatına sahip olacağına ilişkin temel düzenleme TTK 446'da yer almaktadır. Bu düzenlemede iptal davası açabilecekler bakımından dört ayrı grup sayılmıştır. İlk olarak; toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini toplantı tutanağına geçirten pay sahipleri. İkinci olarak, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın çağrının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisine sahip olmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına veya oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bu sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri. Üçüncü olarak, yönetim kurulu, kurul olarak karar almak kaydıyla genel kurul kararı aleyhine iptal davası açabilir. Son olarak da kararın yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna neden olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri iptal davası açabilir.

Alman hukukunda iptal davası açma yetkisi AktG § 245'de düzenlenmiştir. Hükmün birinci fıkrasında toplantıda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açma hakkı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, pay sahibinin iptal davası açabilmesi için ilk olarak genel kurul toplantısına çağrıdan önce ortak sıfatını kazanmış olmalıdır. İkinci olarak, karara muhalefet ettiğini açıklaması gerekir. Alman düzenlemesi birçok açıdan Türk hukukundaki düzenlemeye benzemektedir. Bununla birlikte Alman hukukunda toplantıda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açması için açıkça olumsuz oy verme şartı aranmamıştır. Bunun yanı sıra bu hukuk düzeninde, ancak çağrıdan önce pay sahibi sıfatını kazanan kişi iptal davası açabilecektir.

İsviçre hukukundaysa iptal davası açma yetkisi OR Art. 706'da düzenlenmiştir. Bu hükme göre pay sahibi, kanuna veya esas sözleşmeye aykırı genel kurul kararları aleyhine iptal davası açabilecektir. Dikkat edilirse İsviçre düzenlemesi Türk hukukundan farklı olarak toplantıda hazır bulunup bulunmama şeklinde bir ayırım yapmadığı gibi, toplantıda

hazır bulunan pay sahibinin olumsuz oy vermesi veya muhalefet açıklamasında bulunması gibi bir şart da aramamıştır.

II. TOPLANTIDA HAZIR BULUNAN PAY SAHİBİNİN İPTAL DAVASI AÇMASI İÇİN GEREKLİ OLAN ŞARTLAR

TTK 446/1 çerçevesinde toplantıda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açma hakkını kullanabilmesi için dört şartı yerine getirmesi gerekmektedir. Bunlar: a. Pay sahibi sıfatına sahip olma b. Toplantıda hazır bulunma c. Gündem maddesiyle ilgili olumsuz oy kullanma d. Muhalefetini toplantı tutanağına geçirtme. Özellikle muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesinin ayrı bir şart olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği hususuna aşağıda ayrıntılı olarak temas edilecektir.

A. PAY SAHİBİ SIFATINA SAHİP OLMA

1. Pay Sahipliği Sıfatı

Bir kimsenin TTK 446 çerçevesinde iptal hakkını kullanabilmesi için kural olarak, pay sahibi sıfatına sahip olması gerekir. Bu nedenle pay sahibi sıfatına sahip olmayan alacaklılar ve intifa senedi sahipleri iptal davası açma hakkına sahip değildir.

Hem gerçek kişi hem de tüzel kişi pay sahiplerinin iptal davası açması olanaklıdır. Tüzel kişilerde bizzat tüzel kişinin kendisi dava açar. Tüzel kişinin ortak veya üyelerinin dava açma yetkisi yoktur¹. Pay sahibinin iptal davası açabilmesi için tek bir paya sahip olması yeterlidir. Yoksa onun ortaklık içindeki payının oranının bir önemi bulunmamaktadır. Elbette toplantı öncesinde tüm paylarını devredip ortaklıktan ayrılan pay sahibinin iptal davası açması mümkün değildir. Yine toplantı öncesinde hakim ortaklık TTK 208'de kendisine tanınan imkanı kullanarak pay sahibini ortaklıktan çıkarırsa, bu kimse pay sahibi sıfatını kaybedeceğinden iptal davası açamaz. Bu itibarla toplantıdan önce pay sahipliği sıfatı herhangi bir şekilde sona eren kişi, bir şekilde toplantıya katılarak, karara olumsuz oy verse ve muhalefetini toplantı tutanağına geçirtse dahi, iptal davası açamaz.

---

¹ **Yarg.11. HD, 22.03.2016, E. 2015/4178, K. 2016/3181**(Bu karar için bk. **Batider 2016, C.XXXII, S. 2, s. 310-313**); **Kırca, İsmail/Şehirali Çelik ,Fezvan Hayal/Manavgat, Çağlar (Kırca): Anonim Şirketler Hukuku –Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü-**, C. 2/2, Ankara 2016, s. 176.

2. Pay Sahibi Sıfatı Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar

a. Ortaklığın Kendi Paylarını İktisabı Halinde

Anonim ortaklığın kendi paylarını iktisabı halinde pay sahipliği haklarının kullanılmasını düzenleyen TTK 389'a göre, bedelsiz payların iktisabı hariç, ortaklığın devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Başka bir ifadeyle ortaklığın iktisap ettiği paylardan doğan pay sahipliği hakları donar. Bu şekilde ortaklığın devraldığı paylardan doğan bedelsiz payların iktisabı hariç- ortaklık haklarının donmasının sebebi, anonim ortaklığın kendisine ortak olamamasıdır². Gerçekten de anonim ortaklığa karşı pay sahipliği sıfatının kazanılabilmesi için anonim ortaklığa ve payı iktisap edecek üçüncü bir kişiye ihtiyaç vardır. Ortaklığın kendi paylarını iktisap ettiği takdirde, aynen üçüncü bir kişi gibi, pay sahipliği haklarını kazandığının kabul edilmesi, pay sahipliği sıfatının niteliği gereği olanaklı değildir³.

TTK 389'da, ortaklığın iktisap ettiği payların ortaklığa hiçbir pay sahipliği hakkı veremeyeceği ifade edilmiş olduğundan, bu paylara dayanılarak iptal davası açma hakkının kullanılması mümkün değildir⁴.

Söz konusu bu düzenlemede, sadece anonim ortaklığın kendi paylarını iktisabı halinde pay sahipliği haklarının kullanılıp kullanılmayacağı düzenlenmemiştir. Bunun yanı sıra yavru ortaklığın iktisap ettiği ana ortaklığa ait paylara ilişkin hakların durumu da hüküm

² Bu hususta bk. **Schmidt, Karsten/Lutter, Martin (Bezenberger)** : Aktiengesetz, 2. Auf., Köln 2010, § 71b, No. 1.

³ Bu hususta bk. **Aydın, Alihan**: Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi, İstanbul 2008, s. 37.

⁴ Bu hususta bk. **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin (Tekinalp)**: Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014, s. 601. Alman hukuku açısından aynı yönde bk. **Heidel Thomas (Heidel)**: Aktienrecht und Kapitalmarktrecht, 4. Auf., Baden-Baden 2014, § 245, No. 4; **Bürgers,Tobias/Körber,Torsten (Göz)**: Aktiengesetz, 3. Auf., Heidelberg 2014, § 245, No. 5; **Münchener Kommentar zum Aktiengesetz (Hüffer/Schäfer)**, Band 4, 4. Auf. 2015, § 245, No. 21; **Spindler, Gerald/Stilz, Eberhard (Dörr)**: Kommentar zum Aktiengesetz, Band 2, 3. Auf. 2015, § 245, No.12.

Belirtmek gerekir ki, eski düzenlemede(ETK 329/sc) ortaklık tarafından iktisap edilen payların sadece genel kurulda temsilinin caiz olmadığı ifade edilmişti. Ancak bu hükmün geniş olarak yorumlanması gerektiği ve bunun sonucu olarak, düzenlemenin oy verme, genel kurul toplantısına katılma, iptal davası açma, azınlık hakları gibi tüm yönetsel hakları kapsadığı kabul edilmekteydi. Bu hususta bk. **Teoman, Ömer**: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983, s. 60; **Aydın**, s. 271.

altına alınmıştır. Gerçekten de TTK 389/son cümleyle göre, yavru ortaklığın iktisap ettiği ana ortaklık paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donar⁵. Oy hakkı ve buna bağlı haklar kavramına, iptal davası açma hakkı da girer⁶.

Ayrıca burada, TTK 379/1- son cümle hükmüne de kısaca değinmek gerekir. Bu düzenleme gereğince, ortaklığın kendi paylarının iktisabına ilişkin sınırlandırma bir üçüncü kişinin kendi adına ancak ortaklık hesabına iktisap ettiği paylar açısından da geçerlidir. Bu halde de pay sahipliği hakları donacağından, söz konusu bu üçüncü kişinin de iptal davası açma hakkını kullanması mümkün olmaz⁷.

b. Bağlam Öngörülen Paylardaki Durum

Anonim ortaklıklarda bağlam, kanuni ve esas sözleşmesel bağlam olmak üzere ikiye ayrılır. Bedeli tamamen ödenmemiş payların devrinin ortaklık onayıyla olabileceğini öngören TTK 491 kanuni bağlamı düzenlemektedir. Ortaklık onay vermediği sürece paylar ve üzerindeki haklar devralana geçmemiş olduğundan, bu kimsenin genel kurula katılması ve bununla bağlantılı olarak genel kurul kararlarının iptalini istemesi mümkün değildir.

Anonim ortaklıkta esas sözleşmeye konulacak hükümlerle de payın devrinin sınırlandırılması olanaklıdır. Kanun koyucu sözleşmesel bağlamı, borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylar ve borsaya kote edilmiş nama yazılı paylar şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutmuştur. Her iki pay türü bakımından red sebepleri ve bunun sonuçları ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylarda bağlamın sonuçlarını düzenleyen TTK 494'nin ilk fıkrasında, devir için gerekli onay verilmediği sürece payların mülkiyetinin ve paylara bağlı tüm hakların devredende kalacağı belirtilmiştir. Payın devrine henüz ortaklık tarafından onay verilmediği aşamada, genel kurul toplanırsa, bu genel kurula payını devreden ortak katılabilir. Bu kimse iptal davası açılması için gerekli olan diğer şartları da yerine getirmek koşuluyla dava açabilir.

Borsaya kote edilmemiş payların miras, miras paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra gereğince iktisap

---

⁵ Hükümün amacıyla ilgili olarak bk. **Forstmoser,Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter**: Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996, s. 233, No.87.

⁶ Aynı yönde bk. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu(Tekinalp)**, s.601.

⁷ Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu(AktG) § 71d'de aynı yönde bir düzenleme yer almaktadır.

edilmeleri durumu bakımından kanun koyucu farklı bir esas kabul etmiştir. Bu durumda payların mülkiyeti ve bunlardan kaynaklanan malvarlığı haklar derhal geçerken, genel kurula katılma haklarıyla oy haklarıysa ortaklığın onayıyla birlikte devralana geçmektedir (TTK 494/2). Bu belirtilen durumlardan birinin meydana gelmesiyle payı iktisap eden kişi ortak sıfatını kazanır. Ancak, ortaklık tarafından onay verilmediği sürece yönetsel hakları kullanamayacağından, devralan pay sahibi sıfatına sahip olsa dahi, genel kurula katılmayacağından iptal davası açması mümkün olmaz⁸.

Borsaya kote edilmiş nama yazılı paylar borsada iktisap edilmişlerse paylardan kaynaklanan haklar payların devriyle birlikte devralana geçerler. Borsaya kayıtlı payların borsa dışında iktisapları durumundaysa, devralanın pay sahipliği sıfatının tanınması için ortaklığa başvuruda bulunması gerekir (TTK 497/1). Ortaklık tarafından henüz tanınmamış bulunan devralanlar, hakların geçmesinden sonra, oy hakkından yoksun pay sahibi olarak pay defterine yazılırlar. Söz konusu bu paylar genel kurulda temsil edilemez (bk. TTK 497/3)⁹. Genel kurulda temsil edilememe durumu hem borsa içi hem de borsa dışı iktisap bakımından geçerlidir¹⁰. Devralan tanımaya kadar genel kurula katılma hakkını kullanamayacağından, genel kurulun almış olduğu kararlar aleyhine de iptal davası açamaz.

Borsaya kote edilmiş payların miras, miras paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla iktisabı

⁸ Bu hususta bk. **Bozkurt, Tamer**: Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam),- Die Vinkulierung-, İstanbul 2016, s. 243.

⁹ Belirtmek gerekir ki, esas sözleşmesel bağlam devralanın ortaksal hakları kullanmasına istisnai durumlarda engel olabilir. Gerçekten de TTK 495'de borsaya kote edilmiş nama yazılı paylar bakımından bağlam yüzdeyle ifade edilen bir üst sınır şeklinde öngörülebilir. Yüzdeyi aşmayan paylar bakımından devralan, ortaklık tarafından tanıma gerçekleşmemiş olsa dahi, yüzdelik sınırın altındaki payların kendisine sağladığı ortaksal hakları kullanabilir. Tek bir paya sahip olmak genel kurula katılma ve oy kullanma için yeterli olduğundan, bu kimse iptal davası açma hakkını da kullanabilir. TTK 495/2'de istemde bulunulmasına rağmen devralanın payları kendi ad ve hesabına aldığını açıkça beyan etmezse, ortaklığın pay defterine kaydı reddedebileceği belirtilmiştir. Böyle bir durumda payı devralan ortaksal hakları kullanamaz. Bu kimsenin kullanamayacağı ortaksal haklar arasında genel kurula katılma ve iptal davası açma hakkı da bulunur.

¹⁰ Benzer yönde bk. **Handkommentar zum Schweizer Privatrecht (CHK/Schmid) , 2.Auf., Zürich 2012, Art. 685f, No. 3 ve özellikle No.4.** Borsa içi iktisap bakımından bağlam kurallarının geçerli olmayacağı hususundaki görüş için bk. **Bozkurt**, s. 296 vd.

durumunda, borsaya kote edilmemiş paylardan farklı olarak paylar ve haklar doğrudan iktisap edilmiş olur. Bunun sonucu olarak payı iktisap eden kişi genel kurula katılabilir ve iptal davası açabilir.

c. Pay Üzerinde Birden Fazla Kimsenin Mülkiyet Hakkına Sahip Olması Durumunda

Pay üzerinde birden fazla kimsenin malik olması durumunda, TTK 432 gereğince bunların bir temsilci atamaları ve bu temsilci aracılığıyla genel kuruldan doğan hakları kullanmaları gerekir. Hükmün temel amacı, pay üzerinde birden fazla kimsenin mülkiyetinden dolayı hakların kullanılmasında ortaklık açısından ortaya çıkabilecek olumsuzlukları engellemek ve böylelikle ortaklığı korumaktır. Birden fazla kimsenin malik olduğu paylardan dolayı, iptal davası açılması için gerekli olan şartlar temsilci tarafından yerine getirilir.

d. Pay Üzerinde İntifa Hakkı Tesis Edilmiş Olması Durumunda

aa. Sorunun Ortaya Konulması

Genel olarak malvarlığında bulunan bir hakkın, intifa hakkına konu oluşturabilmesi için, o hakkın devredilebilir ve yararlanmaya elverişli nitelikte bulunması gerekir. Bu belirtilen nitelikleri taşıyan anonim ortaklık payı da intifa hakkının konusu olabilir¹¹.

TTK 432/2'e göre, pay üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Benzer yönde bir düzenleme ETK 360/ IV'da da yer almaktaydı. Bu hükme göre de, üzerinde intifa hakkı bulunan bir hisse senedinden doğan rey hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılıyordu. Görüldüğü üzere, hem yeni TTK'da hem de eski düzenlemede sadece oy hakkının kime ait olacağı düzenlenmiştir. İptal davası açma hakkının kimin tarafından kullanılacağı belirtilmemiştir. Bu belirsizlikten dolayı hem doktrinde hem de uygulamada ciddi tartışmalar mevcuttur. Hemen belirtelim ki, eski düzenleme çerçevesindeki Yargıtay uygulamasıyla öğretinin görüşleri ve bu husustaki tartışmalar yeni TTK açısından da varlığını korumaktadır.

---

¹¹ Bu hususta bk. **Kendigelen, Abuzer:** Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994, s.33 ve özellikle s. 35.

bb. Yargıtay Uygulamasıyla Öğretinin Görüşleri

aaa. Yargıtay Uygulaması

Yargıtay uygulamasına göre, üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş bir paya dayanılarak, iptal davası açma hakkı intifa hakkı sahibine aittir¹². Yüksek Mahkeme'nin iptal davası açma hakkını, oy hakkıyla beraber yorumladığı sonucuna varmak mümkündür. Daha açık bir ifadeyle Yüksek Mahkeme'ye göre, oy hakkı kime aitse, iptal davası açma hakkı da o kimseye aittir. Bunun sonucu olarak, TTK 432/2(ETK 360/IV) gereğince oy hakkına sahip olan intifa hakkı sahibi iptal davası açmaya da yetkilidir. Bu halde, pay sahibinin iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır.

bbb. Öğretinin Görüşleri

aaaa. Pay Sahibinin İptal Davası Açma Hakkının Olmadığını Kabul Eden Görüş

Öğretide savunulan bir görüşe göre, pay üzerinde intifa hakkının tesis edilmiş olması durumunda, iptal davası açmaya sadece intifa hakkı sahibi yetkilidir¹³. Bu görüşü savunan yazarlardan Teoman'a göre, oy kullanma ve iptal davası açma bir bütün teşkil eder. Oy kullanma hakkı kanun gereğince, intifa hakkı sahibine verilmiş olduğundan, iptal davası açmaya da o yetkilidir¹⁴. Yazar görüşüne gerekçe olarak şunları da belirtmektedir: İlk olarak, intifa hakkı sahibinin muhalefetini açıklaması, sonra da malikin dava açması şeklindeki çözüm, intifa hakkı sahibinin belirtilen yola başvurmadan kaçınması kadar, malikin onunla aynı düşüncede olmayıp davayı açmak istememesi nedeniyle kabul edilemez. İkinci olarak, malikin muhalefetini toplantı tutanağına yazdırtmaksızın iptal davası açabilmesi TTK'nın bu imkânı istisnai olarak ve sınırlayıcı olarak saymasından mümkün değildir¹⁵.

¹² **Yargıtay 11.HD, 28.5.1981, E.1981/2243, K.1981/2768** (Bu karar için bk. **Kazancı Veri Tabanı**).

¹³ Bu hususta bk. **Arslanlı, Halil**: Anonim Şirketler- Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960, s. 85; **Domaniç, Hayri**: Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, İstanbul 1988, s. 890.

¹⁴ **Teoman, Ömer**: "Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışında Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu", Otuz Yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim 1971-1982-, İstanbul 2000, C.I, s. 341.

¹⁵ **Teoman**, İntifa Hakkı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim-, C.I, s. 341.

bbbb. Pay Sahibinin İptal Davası Açma Hakkına Sahip Olduğunu Kabul Eden Görüş

Öğretide savunulan ve hakim görüş olarak nitelendirilebilecek diğer görüşe göre, pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olsa dahi, genel kurul kararlarına karşı pay sahibi iptal davası açabilir¹⁶. Bu görüşe göre, pay sahibinin oy hakkından yoksun olması, onun iptal davası açmasına engel oluşturmaz. Zira iptal davası açma hakkı, oy hakkının kullanılmasından değil, doğrudan doğruya pay sahibi sıfatından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, kanuni düzenlemede, pay sahibi sadece oy hakkından yoksun bırakılmıştır. Yoksa iptal davası açma hakkının sadece intifa hakkı sahibine ait olduğuna ilişkin bir hüküm yoktur. Bu itibarla diğer katılma hakları yanında pay sahibi iptal davası da açabilir¹⁷.

Bu görüşü savunanlara göre, intifa hakkının varlığına karşın, pay sahipliği sıfatı devam ettiği için, pay sahibinin intifa hakkı sahibinden bağımsız ve hukuken korunmaya değer menfaatlerinin güvence altına alınabilmesi için pay sahibinin haklarını ihlal eden genel kurul kararlarına karşı tek başına iptal davası açması zorunludur¹⁸. Bunun dışında pay sahibinin iptal davası açma hakkına sahip olduğu doğrudan doğruya intifa hakkına ilişkin Medeni Kanun hükümlerinden de çıkarılabilir¹⁹.

cccc. Görüşümüz

Biz de hakim görüşe katılarak, pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması durumunda, pay sahibinin iptal davası açma hakkına sahip olduğu kabul etmekteyiz. Bu husustaki gerekçeler şu şekilde sıralanabilir:

¹⁶ **Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan:** Şirketler Hukuku, 9. Bası, Bursa 2013, s. 357; **Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 7. Bası, İstanbul 2014, s. 258; **Okçuoğlu, Yavuz:** “Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi(TTK. 381/1 ve Koop. K. 53/1)”, THYKS 1985, Ankara 1985, s. 280-281; **Tekil, Fahıman:** Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998, s. 339; **Bürği, Wolfhart:** Das Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft,b/2, Art. 698-738, Zürich 1969; Art. 706, No. 51; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (Çamoğlu),** s. 540. Alman hukukundaysa pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması durumunda dava açma yetkisinin sadece pay sahibine ait olduğu kabul edilmektedir(Bu hususta bk. **Zöllner,Wolfgang:** Kölner Kommentar zum Aktiengesetz Band 2, § 148-290, Köln-Berlin-Bonn München 1985, § 245, No. 13; **Heidel (Heidel),** § 245, No. 6; **Spindler/Stilz (Dörr),** AktG § 245, No.16).

¹⁷ Bu hususta bk. **Okçuoğlu,** s. 281.

¹⁸ Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için bk. **Kendigelen,** İntifa Hakkı, s. 307.

¹⁹ Bu hususta bk. **Kendigelen,** İntifa Hakkı, s. 309.

İlk olarak, iptal davası açma hakkı oy hakkıyla bağlantılı değildir. Gerçekten de aşağıda da ifade edeceğimiz üzere, TTK 436 çerçevesinde oy hakkından yoksun olan pay sahipleri de iptal davası açabilirler.

İkinci olarak, iptal davası açma hakkı, vazgeçilemez bir pay sahipliği hakkı niteliğindedir. Pay sahibi rızasıyla dahi bu hakkından vazgeçemez. Pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması halinde, pay sahibinin iptal davası açmayacağı kabulü bu hakkın niteliğine uygun değildir. Aksi düşüncenin kabul edilmesi ortağın kendi rızasıyla vazgeçemeyeceği hakkını, sınırlı bir aynı hak olan intifa hakkının tesis edilmesi suretiyle sınırlandırılması sonucunu doğurur.

Üçüncü olarak, Kanun'da malvarlıksal olmayan haklar bakımında sadece, oy hakkının intifa hakkı sahibine ait olduğu belirtilmiştir. İptal davası açma hakkı da sadece, intifa hakkı sahibine verilmek istenseydi, aynen oy hakkında olduğu gibi açık yasal düzenlemeye bağlanırdı²⁰.

Dördüncü olarak, intifa hakkının kurulması ve bunun hüküm ve sonuçları Medeni Kanun'da düzenlenmiş olduğundan, TMK hükümlerinde de aynı sonuca varılabilir. TMK 812/II'ye göre malik, intifa konusunun muhafazası için gerekli önemli işleri yapmaya veya diğer tedbirleri almaya yetkilidir. Kendigelen'in de belirttiği üzere, intifa konusu payın varlık ve öz değerinin, kanun, ana sözleşme veya afaki iyiniyet kurallarına aykırı genel kurul kararlarına karşı korunmasını sağlayan iptal davası açma hakkı, pay sahibinin yetkisine giren koruma tedbiri olarak değerlendirilebilir²¹.

Sonuç olarak hem TTK hem de TMK hükümleri çerçevesinde pay üzerinde intifa hakkı kurulmuş olması halinde pay sahibinin iptal davası açma hakkı vardır.

Son olarak belirtelim ki, intifa hakkı sahibi de Kanun'da aranan şartları yerine getirmek şartıyla iptal davası açabilir²².

---

²⁰ Bu hususta bk. **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 306.

²¹ **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 309.

²² Bu hususta bk. **Okçuoğlu**, s. 282; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 60: İsviçre hukuku bakımından aynı yönde bk. **Gauch, Peter/Schmid Jörg (Tanner)**: Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, Teilband V 5b, Die Generalversammlung-Art. 698-706b OR, Zürich 2003, Art. 706, No.48.

e. Pay Üzerinde Rehin Hakkının veya Hapis Hakkının Bulunması Durumunda

aa. Pay Üzerinde Rehin Hakkının Tesis Edilmiş Olması Durumunda

Anonim ortaklık payı ister kıymetli evraka bağlanmış ister bağlanmamış olsun, rehine konu olabilir. Payın rehni durumunda kişisel nitelikteki pay sahipliği hakları değil, sadece malvarlıksal nitelikte olan pay sahipliği hakları rehinin kapsamına girer²³. Bunun sebebiyse malvarlıksal haklar niteliğinde olmayan hakların paraya çevirme niteliğine sahip olmamalarıdır. Gerçekten de rehin hakkının sahibine tanıdığı yetki, rehin konusu olan hakkı paraya çevirmek olduğuna göre, rehine konu olacak hakkın parasal olarak değerlendirilebilecek nitelikte olması gerekir²⁴. Bu açıklamalar çerçevesinde, iptal davası açma hakkı gibi malvarlıksal nitelik taşımayan haklar, rehinin kapsamına dahil olmaz. Bunun sonucu olarak, pay üzerinde rehin tesis edilmiş olması halinde, pay sahibi iptal davası açma hakkını kullanabilir²⁵. Belirtmek gerekir ki, rehin alacaklısının pay sahibinin iptal davasını açmasını sağlayabilmesi için ona en azından bir payı tevdi etmesi gerekir²⁶. Elbette payın hisse senedine bağlanmış olup olmamasına göre farklı esaslar geçerli olacaktır. Bu çerçevede eğer hisse senedine bağlanmamış, yani çıplak pay varsa rehin alacaklısının tevdiinden söz edilemez.

bb. Pay Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Durumunda

TMK 950'ye göre, taşınır mallarla kıymetli evrakın hapis hakkına konu oluşturabilmesi mümkündür. Bu çerçevede anonim ortaklık payı da kıymetli evraka bağlanmak şartıyla hapis hakkının konusunu oluşturabilir. Buna karşılık çıplak paylarsa hapis hakkına konu oluşturmaz²⁷.

---

²³ Bu hususta bk. **Göksoy, Y. Can:** Anonim Ortaklıkta Payın Rehni, Ankara 2001, s. 59; **Bürği**, Art. 683, No. 23.

²⁴ Bu hususta bk. **Göksoy**, s. 59-60.

²⁵ Rehin alacaklısının iptal davası açma hakkına sahip olmadığı hususunda bk. **Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi, C.I-II, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 917; **Gauch/Schmid(Tanner)**, Art. 706, No. 46; **Heidel (Heidel)**, § 245, No. 6; **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No. 7; **Spindler/Stilz(Dörr)**, AktG § 245, No.15; **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**,§ 245, No.31; **Zöllner**, § 245, No. 13; **Domaniç**, s. 891; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 261.

²⁶ Bu hususta bk. **Spindler/Stilz (Dörr)**, AktG § 245, No.15.

²⁷ Bu hususta bk. **Kendigelen, Abuzer:** “Anonim Ortaklık Pay Senedi Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paylardan Kaynaklanan Oy Hakkının Kime Ait

Yukarıda, pay üzerinde rehin hakkının tesis edilmiş olması durumunda, iptal davası açma hakkının pay sahibinde olduğunu ifade etmiştik. Aynı esaslı rehin bir alt türü olan hapis hakkı için de kabul etmek gerekir. Rehin hakkında olduğu gibi, hapis hakkı da payın malvarlıksal cephesiyle ilgilidir²⁸. Bu nedenle, pay üzerinde hapis hakkı bulunan kimsenin payın malvarlıksal yönünü ilgilendirmeyen iptal davası açma hakkını kullanması söz konusu olmaz. Gerçekten de hapis hakkının temel amacı, bir alacağın teminat altına alınmasını sağlamaktır. Zira hapis hakkı ile, alacaklıya hapis konusu hisse senetlerini iadede kaçınarak, kendi zilyetliğinde alıkoymak ve alacağın ödenmemesi halinde, bu hisse senetlerini paraya çevirterek, alacağını elde etme imkanı sağlanmaktadır²⁹.

Sonuç olarak, pay hapis hakkına konu oluşturmuşsa, iptal davası açma hakkı hapis hakkı sahibinde değil, rehin hakkında olduğu gibi pay sahibine aittir.

f. Payın Haczi ve Pay Sahibinin İflası Halinde

aa. Payın Haczi Halinde

Borçlu alacaklısına karşı, malvarlığını teşkil eden malları, hakları ve alacaklarıyla sorumlu olur. Borçlu pay sahibinin anonim ortaklıktaki payı, borçlunun malvarlığı içerisinde yer aldığından hacze konu olabilmesi mümkündür (bk. TTK 133). Haciz işlemin gerçekleşmesiyle alacaklının onayı ve icra müdürünün izni olmaksızın, borçlunun haczedilen mal üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi kısıtlanmış olur (İİK 86). Bu kural anonim ortaklık payının haczedilmesi durumunda da uygulanır. Bunun sonucu olarak haczedilen anonim ortaklık payı üzerinde, pay sahibi, alacaklı ve icra müdürünün izni olmaksızın tasarrufta bulunamaz³⁰. Rehin halinde olduğu gibi haciz hali de, payın malvarlığı cephesiyle ilgilidir. Bu itibarla malvarlıksal nitelik taşımayan hakların kullanımına borçlu pay sahibi yetkilidir. Bu itibarla, pay sahibi diğer malvarlıksal olmayan haklar yanında iptal davası açma hakkını da haciz halinde muhafaza eder³¹.

Olduğu Sorunu”, Ticaret Hukuku Kürsüsünde Onbeş Yıl- Makalelerim, İstanbul 2001, s. 257.

²⁸ Bu hususta bk. **Kendigelen**, Hapis Hakkı, s. 268.

²⁹ Bu hususta bk. **Kendigelen**, Hapis Hakkı, s. 267.

³⁰ **Topuz, Gökçe**: Hisse Haczi ve Satışı, Ankara 2009, s. 251.

³¹ Bu hususta bk. **Kırca/Şehiralı Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 179; **Topuz**, s. 253.

bb. Pay Sahibinin İflası Halinde

İflasa tabi bir kimsenin, iflas etmesiyle beraber, onun malvarlığına dahil bütün mal, alacak ve hakları iflas masasına girer (bk. İİK 184). Bir kimse anonim ortaklığa ortak olmakla tacir sıfatı kazanamaz. Buna karşılık anonim ortaklık ortağı başka bir faaliyetinden dolayı tacir veya iflasa tabi bir kimse olabilir. Böyle bir durumda, iflas eden ortağın diğer malvarlığı unsurları gibi, anonim ortaklık payı da iflas masasına dahil olur. Bilindiği üzere, iflas kurumunun amacı, müflisin masaya giren mal ve alacaklarının tasfiye edilmesi ve tasfiye sonucunda elde edilen parayla alacaklıları tatmin etmek olduğundan³², kanun koyucu iflasın açılmasıyla masaya giren mal ve haklar üzerinde müflisin tasarrufta bulunma yetkisini sınırlandırmıştır (bk. İİK 191 -194). Bu şekilde iflas masasına giren mal ve haklar üzerinde tasarruf yetkisi artık, müflise değil iflas masasına ait olur. İflas masası da sahip olduğu bu yetkiyi yasal temsilcisi olan iflas idaresi aracılığıyla kullanır³³.

Bu şekilde müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanması, onun masaya giren mal ve haklara ilişkin dava ve takip etme yetkisini de etkilemektedir. Artık, bu mal ve haklara ilişkin davaları takip etme yetkisi, iflas masasının yasal temsilcisi olan iflas idaresine geçmektedir³⁴. Bunun sonucu olarak, ortaklardan birinin iflası durumunda, onun adına iptal davası açma yetkisi iflas idaresine aittir. Bu çerçevede iflas masası kuruluncaya kadar masayı idare ve temsille görevli memurun genel kurula katılıp olumsuz oy verip muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmesi gerekir. Masanın kurulmuş olması durumunda masa temsilcisinin bu işlemleri gerçekleştirmesi gerekir³⁵.

B. TOPLANTIDA HAZIR BULUNMA

Toplantıda hazır bulunmaktan maksat, pay sahibinin bizzat veya bir temsilcisi aracılığıyla toplantıda hazır bulunmasıdır³⁶. Pay sahibinin

³² Bu hususta bk. **Kuru, Baki**: İcra ve İflas Hukuku-El Kitabı-, 2. Tıpkı Baskı, İstanbul 2006, s. 1021.

³³ Bu hususta bk. **Kuru**, s. 1021.

³⁴ Bu hususta bk. **Kuru**, s. 1029.

³⁵ Aynı yönde bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 279.

³⁶ Bu hususta bk. **Grigoleit, Hans Christoph (Ehmann)**: Aktiengesetz Kommentar, München 2013, § 245, No. 10; **Wachter, Thomas (Epe)**: AktG, Kommentar zum Aktiengesetz, 2. Auf., Köln 2014, § 245, No. 7; **Aktiengesetz- Großkommentar (Schmidt), Band 7/2, 2013**; § 245, No. 18; **Henn, Günter/ Frodermann, Jürgen/ Jannott, Dirk (Göhmann)**: Handbuch des Aktienrechts, 8.Auf, Heidelberg 2009, s.

temsilcisi aracılığıyla katılması iradi temsil şeklinde olabileceği gibi, kanuni temsil şeklinde de olabilir. Pay sahibinin genel kurulda temsiline ilişkin özel esasları düzenleyen organ temsilcisi, bağımsız temsilci, kurumsal temsilci ve tevdi eden temsilciden yararlanması durumunda da toplantıda hazır bulunma şartı gerçekleşmiş sayılır³⁷. Pay sahibinin temsilci aracılığıyla toplantıya katılması durumunda verilecek vekâletnamede hangi unsurların yer alacağı Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esaslarıyla ve Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkındaki Yönetmeliği'nin 21. maddesinde belirtilmiştir³⁸. Bu hükme göre vekâletnamede, ortaklığın unvanı, ait olduğu genel kurul toplantısının tarihi, pay sahibinin pay adedi ile adı ve soyadı veya unvanı ve imzasının bulunması zorunludur. Bu unsurlardan birini dahi taşımayan vekâletname geçerli olmaz. Temsilci vekâletnamede eksiklik bulunmasına rağmen toplantıya alınmış olsa dahi, toplantıda hazır bulunma şartını yerine getirmiş olmaz³⁹.

548; **Ansay, Tuğrul**: Anonim Şirketler Hukuku, 6. Bası, Ankara 1982, s. 201; **Schmidt/Lutter (Schwab)**, § 245, No. 11; **Spindler/Stilz (Dörr)**, AktG § 245, No. 22; **Zöllner**, § 245, No. 29; **Arslanlı**, s. 85; **Pulaşlı**, s. 907-908.

³⁷ Elbette, pay sahibinin temsilci aracılığıyla toplantıya katılması, temsilcinin iptal davası açma yetkisine sahip olduğu anlamına gelmez.

³⁸ RG 28.12.2012/ 28481. Söz konusu yönetmelik bundan sonra “Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği” olarak anılacaktır.

³⁹ Yargıtay da bir kararında (**11.HD, 27.12.2004, E. 3489/K. 12889**) Yönetmeliğe uygun düzenlenmeyen bir vekalet varsa, temsilcinin toplantıya alınmayacağını, toplantıda temsilci aracılığıyla hazır bulunmayan pay sahibinin iptal davası açamayacağına karar vermiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: “... Dava, davalı anonim şirketin genel kurul kararlarının yasaya, anasözleşmeye ve iyiniyet kurallarına aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davasıdır. Davacıyı temsilen 25.12.2001 tarihli genel kurula katılmak üzere yetkilendirilen Av. F. Toker, vekaletnamesinin Bakanlık Komiserleri Yönetmeliği'nin 21 ve 23'üncü maddelerine uygun düzenlenmediği gerekçesiyle bakanlık komiseri tarafından toplantıya kabul edilmemiştir. Bakanlık Komiserleri Yönetmeliğinin 21'inci maddesinde vekaletnamelerin ekli örneğe uygun düzenlenmesinin şart olduğu, 23'üncü maddesinde ise, vekaletnamelerde pay sahibinin pay adedinin bulunması gerektiği, aksi halde vekaletnamenin geçersiz olacağı belirtilmiştir. Davacı ile Av. F. Toker arasında düzenlenen 24.12.2001 tarihli vekaletnamede ise, pay sahibinin pay adedi belirtilmemiştir. Bu durumda 24.12.2001 tarihli vekaletname, anılan Yönetmeliğin 21 ve 23'üncü maddeleri uyarınca geçersizdir ve bakanlık komiserince bu gerekçe ile Av. F. Toker'in toplantıya kabul edilmemesi doğrudur. O halde davacı, ortağı bulunduğu şirketin genel kuruluna, usulüne uygun yapılan çağrıya karşın, kendi kusuru nedeniyle katılmamış durumdadır. Dolayısıyla genel kurulda alınan kararların iptalini isteyemez,

Bunun yanı sıra, hazır bulunanlar listesinde adı bulunmadığı halde, bir şekilde toplantıya katılan pay sahibi olumsuz oy ve muhalefet şerhi şartlarını yerine getirmiş olsa dahi, toplantıda hazır bulunma şartını usulüne uygun olarak yerine getirmediğinden iptal davası açamaz. Bu çerçevede, hamiline yazılı pay sahiplerinin genel kurul toplantı tarihinden en geç bir gün önce giriş kartı almaları gerekir. Bu kartı almayan hamiline yazılı pay sahipleri toplantıda hazır bulunma şartını usulüne uygun olarak yerine getirmiş olmazlar⁴⁰. Ancak giriş kartı verilmesinden sonraki bir tarihte hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahipleri de genel kurula katılabileceklerdir (bk. TTK 415/3).

Ayrıca, 6102 sayılı TTK genel kurulun elektronik ortamda yapılmasına da olanak sağlamıştır (bk. TTK 1527/5). Böyle bir durumda, pay sahibi fiziken toplantı salonunda olmasa dahi, hazır bulunma durumu gerçekleşmiş olur. Bununla birlikte genel kurula elektronik ortamda katılacağını bildiren pay sahibi, bu bildirimini geri almadan fiziken toplantıya katılamaz (Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik⁴¹ md. 7/5). Bu nedenle bildirimini geri almadan pay sahibi, fiziken toplantıya katılsa dahi, toplantıda hazır bulunma şartını yerine getirmiş olmaz.

Aşağıda da ifade edileceği üzere oydan yoksunluk durumu olsa dahi, pay sahibi iptal davası açabilir. Ancak bunun için fiziken veya elektronik ortamda genel kurul toplantısında hazır bulunması gerekir. Zira burada yoksunluk sadece oy hakkına ilişkindir. Pay sahibi katılma hakkı ve buna bağlı diğer hakları kullanabilir⁴².

Bunun dışında yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmişse, oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabilir. Bununla birlikte, oy hakkı olmasa dahi, kuru mülkiyete sahip pay sahibi de iptal davası açabilecektir. Bu şekilde kuru mülkiyete sahip pay sahibinin iptal davası açma şartını yerine getirmesi

---

sadece batıllığın tespitini talep edebilir...”(Bu karar için bk. **Eriş, Gönen**: Ticari İşletme ve Şirketler , 2. Baskı, Ankara 2014, s.2701-2702).

⁴⁰ Bu hususta bk. **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s.181.

⁴¹ RG 28.08.2012/28395.

⁴² Bu hususta bk. **Yiğit, İlhan**: Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2000, s. 47; **Akbay, Direnç**: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, İstanbul 2010, s. 199-200.

için toplantıda hazır olması gerekir⁴³. Buna karşılık Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 18/5 maddesine göre, bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda, aksi kararlaştırılmamışsa genel kurula katılma ve oy hakkının intifa hakkı sahibine ait olduğu belirtilmiştir. Hükmün lafzı dikkate alındığında, payları üzerinde intifa hakkı tesis etmiş olan kimsenin genel kurula katılmayacağı şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık TTK 432/2'de sadece oy hakkının intifa hakkı sahibine ait olacağı belirtilmiştir. Bu açıdan Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin bu hükmü Kanuna aykırıdır. Diğer taraftan Yönetmelik hükmü, paylar üzerinde intifa hakkı bulunduğu sürece, pay sahibinin iptal davası açma hakkını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca bu düzenleme iptal davası açılmasını oy hakkına bağlamaktadır ki, aşağıda da ifade edileceği üzere iptal davasının oy hakkıyla doğrudan bağlantısı bulunmamaktadır. Sonuç olarak, kuru mülkiyete sahip pay sahibinin, iptal davası açma hakkını tamamen ortadan kaldıran bu hüküm açıkça TTK'ya aykırıdır.

C. OLUMSUZ OY VERME

1. Olumsuz Oy Verme Kavramı ve Bu Şartın Aranmasının Sebebi

Toplantıda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açabilmesinin ilk şartı, bu kimsenin ilgili teklife olumsuz oy vermesidir. Hemen belirtelim ki, olumsuz oydan anlaşılması gereken karar aleyhine oy vermektir. Örneğin, bir anonim ortaklık genel kurulunda, yönetim kurulu üyelerine her toplantı başına beş yüz TL huzur hakkı teklif edilmiş ve 100 pay olumlu oy kullanmış olmasına rağmen, 150 pay olumsuz oy vermişse, 100 payı oluşturan pay sahip veya sahipleri iptal davası açabilir. Yoksa olumsuz oy vermiş olmasına rağmen 150 payın sahip veya sahipleri iptal davası açamaz.

Ancak biz burada Kanunun lafzına uygun olarak “olumsuz oy” ifadesini kullanacağız. Tekrar ifade edelim ki, olumsuz oy ile belirtilmek istenen karar aleyhine oy vermektir.

TTK 446'da açıkça olumsuz oy verme şartı arandığından kararın oluşması açısından olumlu oy veren veya çekimser kalan pay sahibinin

⁴³ Pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması durumunda pay sahibinin de genel kurula katılabileceği hususunda bk. Dağ, **Üner**: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996, s. 9; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (Çamoğlu)**, s. 486.

iptal davası açma hakkı yoktur⁴⁴. Gerçi TTK anonim ortaklıklarda karar yetersayısı bakımından mutlak çoğunluk esasını kabul ettiğinden (TTK 418/2) çekimser oylar olumsuz oy gibi işlev gösterir. Ancak, kanun koyucu olumsuz oy vermeyi şart kıldığından karara çekimser kalmak iptal davası için yeterli değildir. Bu kimseler bir şekilde toplantı tutanağına muhalefet şerhi düşmüş olsalar bile iptal davası açamazlar⁴⁵. Genel kurul toplantı tutanağında muhalefet şerhi bulunan bir pay sahibi iptal davası açtıktan sonra ortaklık, bu kimsenin olumsuz oy vermediğini iddia edebilir. Böyle bir durumda, doktrinde Kırca'nın da haklı olarak ifade ettiği üzere, hayatın olağan akışı gereği, pay sahibinin olumsuz oy kullandığının kabul edilmesi gerekir. Pay sahibinin olumsuz oy vermediği iddiasının ortaklık tarafından ispat edilmesi gerekir⁴⁶.

Bu noktada birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarının iptalini düzenleyen TTK 192'ye değinmekte fayda vardır. Bu hükümde genel kurul kararlarının iptalindeki normal sistemden farklı olarak “olumlu oy vermemiş” ifadesi kullanılmıştır. Bu düzenlemenin lafzı dikkate alındığında, çekimser kalan pay sahiplerinin de iptal davası açabileceği şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu farklılığın bilinçli olarak yaratıldığını söylemek zordur. Gerçekten de bu düzenlemenin kaynağı İsviçre Birleşme Kanunu (FusG) Art. 106'dır. Bu hukuk düzeninde genel kurul kararlarının iptali bakımından Türk hukukundan farklı olarak olumsuz oy ve muhalefet şerhi şartı aranmamaktadır. Yani İsviçre düzenlemesi kendi içinde uyumludur. Türk Ticaret Kanununun yapısal değişiklikler kısmını hazırlayanların genel kurul kararlarının iptalinde davacı sıfatını düzenleyen TTK 446'yı dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.

---

⁴⁴ Aynı yönde bk. **Bahtiyar, Mehmet**: Ortaklıklar Hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2015, s. 204; **İmregün, Oğuz**: “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı”, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995, s. 131; **Saka, Zafer**: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul 2004, s. 256; **Tekil**, s. 335; **Okcuoğlu**, s. 274; **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s.182. Buna karşılık, çekimser kalan pay sahibinin iptal davası açabileceği hususunda bk. **Arslanlı**, s. 86; **Domaniç**, s. 885; Yazarlar aynı yerde buna gerekçe olarak çekimser oyların olumsuz oy gibi işlev göstermesini belirtmektedir. Ancak 6102 sayılı Kanunun 446. maddesinin lafzının açıklığı nedeniyle bu görüşe katılma imkanı yoktur. Gerçekten de düzenlemede çok açık şekilde “karara olumsuz oy veren” ifadesi yer almaktadır.

⁴⁵ Bu hususta bk. **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 182; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 265.

⁴⁶ Bu hususta bk. **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 182-183.

Bunun yanı sıra, tek kişilik anonim şirketlerde karara muhalif kalma hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğinden, bu tip ortaklıklarda genel kurul kararının iptali davasından da söz edilemez⁴⁷.

Olumsuz oy verme şartının aranmasının altında yatan hukuki sebep, pay sahibinin çelişkili davranmasının önüne geçmektir. Gerçekten de hukuk düzeni, pay sahibinin hem karar lehine oy kullanmasını hem de kararın iptali için mahkemeye başvurmasını kabul etmemiştir⁴⁸. Daha açık bir ifadeyle, olumsuz oy verme şartı aranmak üzere, aslında çelişkili davranma yasağı (venire contra factum proprium) düzenleme altına alınmış olmaktadır. Bunun sonucu olarak pay sahibi muhalefeti toplantı tutanağına geçirmiş olsa dahi, karara ilişkin olumlu oy vermişse iptal davası açma hakkını kaybeder⁴⁹. Buna karşılık iradesi yanılma, aldatma veya korkutmayla sakatlanmış pay sahibi, karara olumlu oy vermiş olsa dahi iptal davası açabilir⁵⁰. Bu hususa aşağıda ayrıca temas edinilecektir.

⁴⁷ Bu hususta bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No.14

⁴⁸ Kararla ilgili olumlu oy veren pay sahibinin iptal davası açamayacağına ilişkin İsviçre hukuku açısından bk. **Frei, Urs Gaudenz**: Nichtige Beschlüsse der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, Aarau 1962, s. 112; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, s. 253, No. 45; **CHK/ Tanner**, Art. 706, No. 7. Alman hukukunda, pay sahibinin hangi yönde oy kullandığının iptal davası bakımından önem taşımadığı kabul edilmektedir(Bu hususta bk. **Hölters, Wolfgang (Englisch)**: Aktiengesetz- Kommentar-, 2. Auf., München 2014; § 245, No. 13; **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No. 9; **Zöllner**, § 245, No. 38. Bununla birlikte olumlu oy verenin iptal davası açamayacağı hususunda bk. **Semler, Johannes/ Volhard, Rüdiger/ Reichert, Jochem (Leuring)** : Arbeitshandbuch für die Hauptversammlung, 3. Auf., München 2011, § 44, No. 75.

⁴⁹ Yargıtay da bir kararında (**11.HD, 05.02.2007, E. 14387/ K. 1329**) bu hususu açıkça vurgulamıştır. Bu karar şu şekildedir: "... Davacı A. Taylan, iptalini istediği genel kurula katılarak her ne kadar muhalefet şerhini tutanağa yazdırmış ise de, genel kurul tutanağının incelenmesinde iptali istenen seçim maddesine davacının olumlu oy verdiği anlaşılmaması yanında, divan başkanlığına verilen dilekçede de dava konusu ettiği seçimin gündeme ilave edilmesine ilişkin ortaklar arasında imzasının dahi bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, iptali istenen hususun gündeme bağlılığın bir istisnası olduğu bilinmek, davacının dava konusu ettiği seçim maddesine olumlu oy verdiği dahi nazara alınmak, divan başkanlığına verilen dilekçede imzasının bulunması nedeni ile MK'nın 2'nci maddesi hükmünce daha sonraki davranışının objektif iyiniyet kuralları karşısında korunmayacağı da gözetilmek ve sonucuna göre bir karar verilerek gerekirken, eksik incelemeye dayalı dosya kapsamında örtüşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş ve davalı kooperatif vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle, yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir." (**Eriş**, s.2688-2689).

⁵⁰ Bu hususta bk. **Frei**, s. 112.

2. Olumsuz Oy Verme Şartına İlişkin Kuralın Teleolojik Redüksiyona (Amaçsal Sınırlandırmaya) Tabi Tutulması Zorunluluğu

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere, pay sahibinin iptal davası açabilmesinin şartlarından biri olumsuz oy vermesidir. Ancak düzenleme çerçevesinde, pay sahibi oy hakkına sahip değilse, iptal davası açma şartlarından olan olumsuz oy kullanma şartını yerine getiremeyecektir. Daha önce de belirttiğimiz üzere, iptal davası açma hakkı oy hakkıyla bağlantılı değildir. Daha açık bir ifadeyle oy hakkından yoksun olan pay sahipleriyle pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması nedeniyle sadece kuru mülkiyete sahip pay sahibi de oy hakkına sahip olmamasına karşın, karara muhalif kalmak suretiyle iptal davası açabilir⁵¹. Aynı durum payın kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş en az tutarının ödenmemesi nedeniyle oy hakkının doğmadığı (TTK 435) durum bakımından da geçerlidir⁵². Yani sermaye koyma borcunun asgari tutarının yerine getirmeyen pay sahibi, oy hakkına sahip olmasa dahi, iptal davası açabilir⁵³.

Bu açıdan olumsuz oy verme şartının teleolojik redüksiyona (amaçsal sınırlandırmaya)⁵⁴ tabi tutmak gerekir. Zira burada kanun

⁵¹ Oy hakkından yoksunluk bakımından aynı yönde bk. **Çeker, Mustafa**: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000, s. 124-125; **Şener, Oruç Hami**: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası, Ankara 2015, s. 533; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (Çamoğlu)**, s. 539; **Teoman**, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 174; **Tekil**, s. 338; **Arslanlı**, s. 85-86; **Pulaşlı**, s. 906; **İmregün**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, s. 131; **Bilgili/Demirkapı**, s.354, dpn. 680. Oydan yoksunluk ve pay üzerinde intifa hakkının tesis edilmesi durumunda aynı yönde bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 254-255 ve 258; **Yiğit**, s. 147; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 183-184.

Alman hukukunda da oy hakkından yoksun pay sahiplerinin de iptal davası açabilecekleri kabul edilmektedir(Bu hususta bk. **Hüffer, Uwe (Koch)**: Aktiengesetz, 11. Auf. 2014, § 245, No. 13; **Noack, Ulrich**: “Der Widerspruch des Aktionärs in der Hauptversammlung”, AG 1989, S.3, s. 81; **Wachter (Epe)**, § 245, No. 5; **Zöllner**, § 245, No. 8). Hemen belirtelim ki, Alman hukuku bakımından bu durum sorun yaratmaz. Zira bu hukuk alanında iptal davası açılması olumsuz oy verme şartına bağlanmamıştır.

⁵² TTK 344 ve TTK 459/3 uyarınca nakden taahhüt edilen payların en az miktarının tescilden önce ödeneğine ilişkin hüküm karşısında, TTK 435'in pratikte bir anlamının olmadığı hususunda bk. **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat(Kırca)**, s. 184.

⁵³ Bu hususta bk. **MüKoAktG(Hüffer/Schäfer)**, § 245, No.20.

⁵⁴ Bu kavrama ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bk. **Serozan, Rona**: Hukukta Yöntem, İstanbul 2015, s. 125; **Kırca, Çiğdem**: “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Boşluğun

koyucu tipik olayı düşünmesine karşın, tipik olmayan olayı düşünmemiştir. Bir başka ifadeyle, olumsuz oy verme şartı, pay sahibinin kural olarak oy hakkına sahip olduğu düşüncesiyle kabul edilmiştir. Ancak, oy hakkı olmayan pay sahiplerine ilişkin ayrıksı bir kural konulması unutulmuştur. Kanunu kaleme alanların ihmal ettiği bu hal için olumsuz oy verme şartının aranmayacağı kabul edilmesiyse, düzenleme amaca ve adalete uygun biçimde sınırlandırılmış olmaktadır.

3. Olumsuz Oy Verme Şartının Yerine Getirilmesi Bakımından Oylama Yönteminin Önem Taşımaması

Pay sahibinin iptal davası açması bakımından, oyun kullanılma yöntemi önem arz etmez. Daha açık bir ifadeyle, oylama ister gizli isterse açık yolla yapılsın, pay sahibi olumsuz oy vermişse iptal davası açabilir. Açık oylamada, pay sahibi iradesini sözlü, el kaldırma ayağa kalkma yahut baş sallamak suretiyle gerçekleştirebilir⁵⁵. Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 20'inci maddesine göre, özel mevzuatında ve ortaklık esas sözleşmesinde yer alan özel hükümler saklı kalmak şartıyla genel kurul toplantısında oylama açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır. Yine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "Anonim Şirket Genel Kurulu Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında İç Yönerge"⁵⁶ örneğinde, oyların el kaldırmak veya ayağa kalkmak ya da ayrı ayrı kabul ve ret denilmek suretiyle kullanılacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, İç Yönerge örneğinde başka bir oylama yönteminin seçilebileceği belirtilmiştir (Bu hususta bk. İç Yönerge md. 12). Bu çerçevede esas sözleşmeyle veya iç yönergeyle genel kurula katılanların belli bir yüzdesinin veya azınlığın önerisi üzerine gizli oylama yapılması öngörülebilir. Esas sözleşmede ve iç yönergede hüküm bulunmasa dahi, söz konusu genel kurul toplantısına özgü olarak genel kurul gizli oylama yapılmasına karar verebilir⁵⁷.

Açık oylamada pay sahibinin olumsuz oy kullandığını tespit etmek zor değilse de, gizli oylamada bazı sorunlarla karşılaşmak mümkündür. Gizli oy usulünde oy kullanan kişilere, ya temsil ettikleri oy sayısınca oy pusulası verilmesi ya da tek oy pusulası üzerine oy hakkına sahip olan

Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)", AÜHFD 2001, C. L, S.1, s. 98 vd.

⁵⁵ Bu hususta bk. Çeker, s. 188; Akbay, s. 208-209.

⁵⁶ Bunda sonra söz konusu yönerge "İç Yönerge" olarak anılacaktır.

⁵⁷ Bu hususta bk. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu(Çamoğlu), s. 506; Bilgili/Demirkapı, s. 311.

kimsenin kullanacağı oy miktarının yazılması söz konusu olur⁵⁸. Eğer oy kartında pay sahibin adı ve soyadı yer alıyorsa, pay sahibinin olumsuz oy kullandığını ispat etmesinde herhangi bir problem ortaya çıkmaz. Ancak diğer durumlarda, ileride görüleceği üzere, pay sahibinin karara muhalif kaldığını toplantı tutanağına geçirmesi büyük önem taşır. Bu halde, pay sahibin olumsuz oy kullanmış olduğu toplantı tutanağındaki muhalefet şerhinden anlaşılır.

D. MUHALEFETİN TOPLANTI TUTANAĞINA GEÇİRİLMESİ

1. Muhalefet Şerhinin Amacı ve Niteliği

Kanun koyucu pay sahibinin iptal davası açabilmesi için alınan karara ilişkin muhalefetini toplantı tutanağına geçirmesini şart olarak aramıştır. Söz konusu muhalefet şerhi alınan kararın uygulanmasına engel teşkil etmediği gibi, bu kararın geçerliliğine de etki etmez. Muhalefet şerhinin amacı, alınan karara karşı çıktıldığını ve iptal davası açılma olasılığı bakımından pay sahiplerinin, yönetim kurulu üyelerinin ve ortaklıkla işlem yapacak üçüncü kişilerin dikkatlerini çekmektir⁵⁹.

Muhalefet şerhi, pay sahibinin iptal davası açması için bir külfet niteliğindedir. Bunun sonucu olarak, pay sahibi muhalefet şerhi şartını yerine getirmese iptal davası açma hakkını kaybeder. Yoksa onun muhalefet şerhi vermemesi bir yükümlülük olmadığından, onun sorumluluğu söz konusu olmaz⁶⁰. Ancak bazı istisnai durumlarda muhalefet şerhi vermek bir yükümlülük niteliği taşıyabilir. Gerçekten de pay sahibi, yapmış olduğu bir pay sahipleri sözleşmesiyle böyle bir yükümlülüğün altına girdiyse, sözleşmenin karşı tarafına karşı sorumlu olur. Yine temsilci aracılığıyla katılımda temsilciye muhalefet şerhi vermesi talimatı verilmişse, temsilci bakımından muhalefet şerhi vermek bir yükümlülük teşkil eder.

---

⁵⁸ Bu hususta bk. **Çeker**, s. 189; ayrıca bk. **Pulaşlı**, s. 804.

⁵⁹ Bu hususta bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 265; **Yiğit**, s. 143. Ortaklıkla işlem yapacak üçüncü kişiler ticaret sicil kayıtlarından genel kurul kararlarıyla ilgili muhalefet şerhi verilip verilmediğini öğrenmiş olacaktırlar (bk. TTK 35).

⁶⁰ Hâlbuki anonim ortaklık yönetim kurulu üyesinin, alınacak ve ortaklığı zarara uğratabilecek karara muhalif kalmaması TTK 553 vd. hükümleri çerçevesinde onun sorumluluğunu doğurabilir.

2. Muhalefetin Toplantı Tutanağına Geçirilmesinin Önemi

Muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesinden ne anlaşılması gerekeceği mevcut düzenlemede olduğu gibi ETK'da da sorunluymuştu. Şöyle ki; karara ilişkin olumsuz oy veren ve bunun toplantı tutanağından anlaşılması durumunda, yine de pay sahibinin karara muhalif kaldığı belirtmesine gerek olup olmadığı net olarak çözümlenmiş değildir. Bizce, karar aleyhine oy kullanan pay sahibinin, bunun yanında karara muhalif kaldığını belirtmesine gerek yoktur⁶¹. Ancak bu hususun toplantı tutanağından anlaşılması gerekir. Daha açık bir ifadeyle, eğer pay sahibinin, karara aleyhine oy kullandığı toplantı tutanağına yazılıysa, o, iptal davası açmak için gerekli olan dava açma şartını yerine getirmiş olur. Bu halde ayrıca bir de muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesine gerek yoktur⁶². Ancak asıl sorun kim tarafından olumsuz oy kullanıldığının

⁶¹ Bu hususta bk. **Moroğlu, Erdoğan**: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu-Değerlendirme ve Öneriler, 7. Baskı, İstanbul 2012, s. 246; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 263 vd.; **İmregün**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, s. 130; ancak bk. ve karşı **İmregün, Oğuz**: Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989, s. 171. Karara karşı oy kullanmanın yeterli olmadığı, karara karşı olunduğunun belirtilmesi gerektiği hususunda bk. **Heidel (Heidel)**, § 245, No. 10. Benzer olarak bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 36; **Noack**, s. 80; **Wachter (Epe)**, § 245, No. 9; **Hüffer (Koch)**, § 245, No. 13; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.25; benzer yönde bk. **Karahan, Sami (Huysal)**: Şirketler Hukuku, Konya 2012, s. 529; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (Çamoğlu)**, s.539; **Arslanlı**, s. 86; **Bahtiyar**, s. 204; **Yiğit**, s. 145; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 186.

Karara muhalif kalmanın asli unsur olduğu buna karşılık muhalefetin tutanağa geçirilmesinin biçimsel koşul olduğu hususunda bk. **Okçuoğlu**, s. 271. Belirtelim ki, Yazar'ın bu düşüncesi oy hakkına sahip pay sahipleri açısından geçerlidir. Yoksa pay sahibi oy hakkına sahip değilse, olumsuz oyun asli unsur olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

⁶² **Okçuoğlu**, s. 276.

Yargıtay'a göreyse olumsuz oy vermek yeterli olmayıp, karara muhalif kalındığının ayrıca belirtilmesi gerekir. Yüksek Mahkeme'nin bu hususa ilişkin bir kararının (**11. HD, 06.10.2015, E. 2014/13357, K. 2015/9986**) ilgili bölümü şu şekildedir: "...Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, 6102 sayılı TTK'nın 446/1-a maddesi uyarınca genel kurul toplantısında hazır bulunup karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren pay sahiplerinin iptal davası açmalarının mümkün olmasına, muhalefet şerhinin dava açma koşulları arasında yer almasına, genel kurul toplantısına katılan davacının, alınan 7,9 ve 10 nolu kararlara karşı oy kullanmış olmasına rağmen söz konusu kararlara muhalefet ettiğini ayrıca ve açıkça yazdırmamış bulunmasına, alınan kararlarda hükümsüzlük halinin de olmamasına, bu durumda davacının açtığı iptal davasının anılan maddeler yönünden uyumsuzluğun

toplantı tutanağında belirtilmemesi durumunda ortaya çıkar. Bu halde muhalefet şerhi vermek iptal davası açmak için büyük önem taşır. Gerçekten de genel kurul toplantı tutanağının içeriğini düzenleyen TTK 422'ye göre, tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi halde geçersizdir.

Görüldüğü üzere, düzenleme çerçevesinde sadece kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarının belirtilmesi yeterlidir. Ancak, olumlu ve olumsuz oyların kimler tarafından kullanıldığının ismen belirtilmesine gerek bulunmamaktadır. Yine Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği ekinde yer alan tutanak örneğinde, her gündem maddesi için kaç olumlu kaç olumsuz oyun verildiğinin belirtilmesinin yeterli olduğu ifade edilmiştir. Kanundaki düzenlemede olduğu gibi örnek tutanak çerçevesinde de, kimlerin olumlu veya olumsuz yahut çekimser kaldığının ismen belirtilmesine gerek yoktur.

---

esasına girilmeksizin salt bu gerekçeyle reddi gerekirken yazılı gerekçelerle reddi doğru değil ise de sonucu itibarıyla doğru olan kararın, yukarıda açıklanan kısmen değişik gerekçeyle onanmasının gerekmesine göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir...”(Bu karar için bk. **Yargıtay Veri Tabanı**).

Yine Yüksek Mahkeme başka bir kararında da (**11.HD, 01.10.2015, E. 2014/12784, K. 2015/9772**) ret oyu kullanmanın yeterli olmadığını, muhalefet şerhinin ayrıca verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: "...Mutlak butlan hali dışında toplantıya katılıp alınan karara karşı aleyhe oy veren ve muhalefetini tutanağa geçiren ortağın yukarıda belirtilen nedenlerle iptal davası açması mümkündür. Buna göre, iptal davası açılabilmesi için olumsuz oy kullanılması tek başına yeterli olmayıp, ayrıca karşı oy kullanan ortakların muhalefeti tutanağa geçirmeleri veya bu hususta ayrı bir dilekçe vermeleri gerekmektedir. Dava konusu genel kurul toplantı tutanağının incelenmesinde, vekili aracılığıyla 26.03.2010 tarihli genel kurula katılan davacının, gündemin 5. maddesi ile görüşülen yönetim kurulu üyelerinin ve murakıbın ibrasına ilişkin oylamada ret oyu vermesine karşın usulüne uygun muhalefet şerhini tutanağa yazdırmadığı, ayrı bir dilekçe ile de muhalefet bildirmedığı anlaşılmıştır. Bu durumda, anılan maddeye ilişkin olarak davacının artık genel kurul kararının iptalini isteyemeyeceğinin gözetilmesi gerekirken mahkemece bu hususun gözden kaçırılarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir..."(Bu karar için bk. **Yargıtay Veri Tabanı**). Aynı yönde başka kararlar için bk. **11. HD, 02.06. 2014, E. 2014/89, K. 2014/10265** (Bu karar için bk. **Yargıtay Veri Tabanı**; **11.HD, 11.02.2016, E.2015/3880, K.2016/1386** (Bu karar için bk. **Kazancı Veri Tabanı**).

Bunun yanı sıra, İç Yönerge örneğinin 13. maddesi çerçevesinde de oylamaya katılanların hangi yönde oy kullandıklarının tutanakta belirtilmesine gerek olmadığı belirtilmiştir. Gerçekten de maddenin 5. fıkrası gereğince, toplantıda alınan kararlara ilişkin oy miktarlarının hiçbir tereddüte yer vermeyecek şekilde rakamla ve yazıyla tutanakta belirtilmesi gerekmektedir. Yoksa olumlu, olumsuz veya çekimser kalan pay sahiplerinin ismen belirtilmesine gerek yoktur. Zaten maddenin 6. fıkrasında bu durum daha net olarak ortaya konulmuştur. Zira düzenlemeye göre, toplantıda alınan kararlara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmek isteyenlerin adı- soyadı ve muhalefet gerekçelerinin tutanağına yazılacağı belirtilmiştir. Bu kural dikkate alındığında, olumsuz oy verenin adının tutanağına yazılması için olumsuz oy verenin talepte bulunması gerekir.

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde hem TTK hem Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği ve hem de İç Yönerge hükmü çerçevesinde, olumsuz oy kullandığı toplantı tutanağında yazılı olmayan pay sahibinin iptal davası açabilmesi için, muhalefetini toplantı tutanağına geçirmesi büyük önem taşımaktadır. Aksi halde, pay sahibi iptal davası açma hakkını kullanamayacaktır.

Son olarak belirtelim ki, oy hakkından yoksun olan veya payları üzerinde intifa hakkı tesis eden pay sahibi yukarıda da ifade edildiği üzere olumsuz oy verme şartını yerine getiremeyecektir. Bu nedenle onun iptal davası açması için muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmesi şarttır.

3. Muhalefetin İçeriği

Pay sahibi yapmış olduğu itirazla kararın geçerli olmasını istemektedir. Kullanılan ifadede açıkça karara muhalif olunduğunun belirtilmesine gerek yoktur. Pay sahibi, karara itiraz ettiğini veya kararın geçersiz, batıl, kanuna aykırı veya esas sözleşmeye aykırı olduğunu ileri sürmesi de muhalefet olarak nitelendirilir⁶³. Pay sahibinin, hukuka

⁶³ Aynı yönde bk. **Sigel, Peter/Schäfer, Achim**: “Die Hauptversammlung der Aktiengesellschaft aus notarieller Sicht”, BB 2005, s. 2140; **Vetter, Eberhard**: “Widerspruch zu Protokoll der Hauptversammlung erst zur Mitternachtsstund” DB 2006, S. 42, s. 2279; **Heidel (Heidel)**, § 245, No. 10; **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No.11; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 25; **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 38; **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No.12; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No 20; **Hüffer(Koch)**, § 245, No. 14. Benzer yönde bk. **Henn/Frodermann/Jannot (Göhmann)**, s. 548; **Noack**, s. 80; **Semler/Volhard/Reichert (Volhard)**, § 13, No. 59;

aykırılık iddiasının hukuki sonuçlarını, somut olarak ortaya koymasına gerek yoktur. Ancak sadece, eleştiri düzeyinde kalmış açıklamaların muhalefet olarak nitelendirilmesi mümkün değildir^{64,65}. Bu itibarla pay sahibinin gündem maddesiyle ilgili olarak alınacak kararın ortaklığın menfaatlerine uygun olmadığı hususunda görüş bildirmesi, söz konusu kararın iptali için yeterli değildir.

4. Muhalefetin Kapsamı ve Gerekeç Gösterilme Zorunluluğunun Bulunmaması

Muhalefetin genel kurulda alınan bir karara ilişkin olması mümkün olduğu gibi, muhalefetin tüm kararlara ilişkin olması da olanaklıdır⁶⁶. Bununla birlikte, pay sahibi genel olarak tüm kararlara muhalefette bulunmuyorsa, hangi kararlara muhalif kaldığını açıkça belirtmesi

---

Okçuoğlu,s. 273; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 185; **Akbay**, s. 252, dpn. 727.

⁶⁴ Bu hususta bk. **Noack**, s. 80; **Okçuoğlu**, s. 275; **Saka**, s. 256; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 267; **Yiğit**, s. 145; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 188.

⁶⁵ Yargıtay da bir kararında (**11.HD, 2.10.2006, E.2005/8763, K. 2006/9604**) üyenin çevre düzenlemesi yapılmaması hususundaki temennilerinin muhalefet şerhi olarak nitelendirilmeyeceğine hükmetmiştir. Kooperatif genel kuruluna ilişkin bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: "...1163 sayılı Kooperatifler Yasa'sının 53. maddesi hükmü uyarınca genel kurula katılan ortak, alınan kararlara muhalif kalarak ve bu durumu tutanağa geçirerek yasaya, anasözleşmeye veya iyi niyet kurallarına aykırı olduğu iddiasıyla iptali için dava açabilir. Uyuşmazlık konusu olayda davacının genel kurula katılmış olmasına rağmen iptalini istediği karara muhalif kaldığına dair bir kayda rastlanmamış, sadece çevre düzenlemesinin yapılmaması noktasında temennide bulunduğu anlaşılmıştır. Öte yandan, yapılan işlemlere ve alınan kararlara muhalefet edildiği, bu yöndeki istemlerin genel kurul tutanağına yazılmasının engellendiği hususu da iddia edilip, ispat edilmemiştir. Ayrıca, iptal sebebi olarak ileri sürülen nedenler, yasanın emredici kurallarına aykırılık teşkil etmeyip, iptali gerektirir nedenlerdir. O halde, mahkemece, davacının iptalini istediği genel kurul kararına karşı usulüne uygun olarak muhalefet şerhi yazdırmadığı ve bu nedenle dava açma hakkı bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle hüküm tesisi doğru görülmemiş ise de sonucu itibariyle doğru olan kararın açıklanan gerekçeyle onanması gerekmiştir..." (Bu karar için bk. **Kazancı Veri Tabanı**).

⁶⁶ Bu hususta bk. **Fiebelkorn, Timo**: Die Reform der aktienrechtlichen Beschlussmängelklagen, Sipplingen 2013, s. 65; **Noack**, s. 81; **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No. 12; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 20; **Schmidt/Lutter (Schwab)**, § 245, No. 14; **Heidel(Heidel)**, § 245, No. 10; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 26; **MüKoAktG(Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 38; **Hölters(Englisch)**, § 245, No. 14; **Hüffer(Koch)**, § 245, No.14; **Semler/Volhard/Reichert(Volhard)**, § 13, No. 59; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 191.

gerekir⁶⁷. Örn. Pay sahibi gündemin 4, 5 ve 6. maddelerinde alınan kararlara muhalif kaldığını belirtebilir.

Muhalefetin açıkça belirtilmediği durumlar, muhalefetin geçersiz hale gelmesine neden olabilir⁶⁸. Örn. Pay sahibi, finansal tabloları ilgilendiren tüm hususlara muhalif kaldığını belirtirse, bu hal geçerli bir muhalefet olarak kabul edilemez.

Bunun yanı sıra, usulü tedbirlere karşı yapılan muhalefet yeterli değildir⁶⁹. Örn. Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 25. maddesine göre, toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla gündem maddelerinin görüşülmesi sırası değiştirilebilir⁷⁰. Bu şekildeki usuli bir karara muhalefet, TTK 446 anlamında iptal talebinde bulunulması için yeterli bir muhalefet sayılmaz. Yine bir ortağın kendisine söz verilmemesini veya sözünün kesilmesini protesto etmesi iptal davası açılması için gerekli olan muhalefet şartını yerine getirilmesini sağlamaz⁷¹.

Pay sahibinin muhalefetinin gerekçesini göstermesine gerek yoktur⁷². Gerekçe göstermiş olsa dahi pay sahibi iptal davası sırasında göstermiş olduğu bu gerekçeyle de bağlı değildir⁷³. Örneğin, alınan bir

⁶⁷ Bu hususta bk. **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.26; **Hölters(Englisch)**, § 245, No. 14; **Fiebelkorn**, s.65.

⁶⁸ Bu hususta bk. **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No. 12. Muhalefetin kapsamının belirlenebilir olması gerektiği hususunda bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 20.

⁶⁹ Bu hususta bk. **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No.11; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.25; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 20.

⁷⁰ Aynı yönde bir hüküm Bakanlık tarafından hazırlanan İç Yönerge örneğinin 9. maddesinde de yer almaktadır.

⁷¹ Bu hususta bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**,§ 245, No. 38. Benzer olarak bk. **Noack**, s. 80.

⁷² Aynı yönde bk. **Münchener Kommentar zum Aktiengesetz (Kubis)**, Band 3, 3. Auf. 2013, § 130, No.8; **Okçuoğlu**, s. 278; **Arslanlı**, s. 86; **Pulaşlı**, s. 908; **İmregün**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, s. 131; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 269-270; **Tekil**, s.337; **Saka**, s. 258; **Noack**, s. 81; **Wachter (Epe)**, § 245, No. 9; **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No. 12; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.25; **Spindler/Stilz(Wicke)**, § 130, No.10; **Hüffer (Koch)**, § 245, No.14; **Sigel/Schäfer**, s. 2140; **Semler/Volhard/Reichert (Volhard)**, § 13, No. 59. Aksi yönde görüş için bk. **Domaniç**, s. 885-886.

⁷³ Bu hususta bk. **Schmidt/Lutter (Schwab)**, § 245, No.13; **Heidel (Heidel)**, § 245, No. 10; **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No.11; **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**,§ 245, No. 38; **Noack**, s. 81; **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No.12; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, §

karara muhalif kalan pay sahibi, muhalefetinin gerekçesi olarak kanuna aykırılığı gösterse dahi, iptal davası sırasında alınan kararın esas sözleşmeye aykırı olduğunu iddia edebilir. Bu husus tam tersi durum için de geçerlidir. Muhalefet gerekçesi olarak esas sözleşmeye aykırılığa dayanan pay sahibi, iptal davasında kanuna aykırılığı ileri sürebilir.

Pay sahibi gerekçe sunmak zorunda olmasa dahi, muhalefet gerekçesini belirtmek istediğinde, bu husus tutanağa geçirilir (bk. İç Yönerge 13/6). Karara muhalif kalanın muhalefet gerekçesini yazılı olarak vermesi halindeyse, bu yazının tutanağa eklenmesi gerekir. Tutanağa eklenen muhalefet yazısı ve gerekçesinin toplantı başkanlığı ve katılmışsa Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekir (bk. İç Yönerge 13/7). Pay sahibinin muhalefetini gerekçeli yapması halinde, toplantı başkanı ve hazır bulunması gerekiyorsa Bakanlık temsilcisi, gerekçenin yerinde olup olmadığı hususunda inceleme yapma yetkisine sahip değildir. Onların görevi yerinde olsun ya da olmasın pay sahibinin muhalefetinin eksiksiz olarak toplantı tutanağında yer almasını sağlamaktır.

Nasıl ki, pay sahibi tek bir karara muhalif kaldığında bunun gerekçesini belirtmek zorunda değilse, toplu olarak tüm kararlara muhalif kaldığında da bunun gerekçesini belirtmek zorunda değildir⁷⁴. Yine bu halde de pay sahibi mahkeme aşamasında belirtmiş olduğu gerekçeyle bağlı değildir.

5. Muhalefetin Zamanı ve Toplantı Tutanağına Geçirilmesi

a. Zamanı

Muhalefet şerhinin zamanıyla ilgili TTK, Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği ve İç Yönerge’ de açık bir düzenleme bulunmamaktadır⁷⁵. Bu hususa ilişkin doktrinde ve uygulamada farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş, ancak kararın alınmasından sonra muhalefet şerhi verilmesinin mümkün olduğunu kabul ederken; diğer bir görüş ise karardan önce de muhalif kalınmasını olanaklı kabul eder.

Baştan ifade edelim ki, her iki görüş bakımından da ortak olan noktalar bulunmaktadır. Bu çerçevede, muhalefetin her bir gündem maddesinden sonra, pay sahibi tarafından tutanağa geçirilmesi olanaklı

245, No. 20; **Fiebelkorn**, s. 65; **Vetter**, s. 2279; **Tekil**, s. 337; **İmregün**, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, s.131; **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 187.

⁷⁴ Bu hususta bk. **Noack**, s. 81; **Grigoleit (Ehmann)**, § 245, No.12.

⁷⁵ Düzenlemenin kaynağı olan Alman hukukunda da muhalefet şerhi bakımından zamansal bir sınırlandırma getirilmemiştir.

olduğu gibi, tüm gündem maddeleri görüşüldükten sonra da, muhalefetin tutanağa geçirilmesi mümkündür⁷⁶. Bu çerçevede pay sahibinin her bir gündem maddesiyle ilgili muhalefetini toplantı tutanağına geçirmesi durumunda, ayrıca toplantı sonunda bir daha muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmesine gerek yoktur⁷⁷.

Yine henüz genel kurul toplantısı başlamadan muhalefet şerhinin verilmesi mümkün değildir⁷⁸. Zira toplantı henüz başlamadan önce hukuken bir genel kuruldan söz edilemez. Aynı şekilde genel kurul toplantısı sona erdikten sonra da muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesi olanaklı değildir⁷⁹.

aa. Muhalefetin Karardan Sonra Verilebileceğini Kabul Eden Görüş

Bu görüşe göre, muhalefet karara yapılır. Henüz gündem maddesi oylanmadan alınan bir karar olmadığından, peşinen muhalefette bulunması da olanaklı değildir⁸⁰. Bu sayede, tüm kararlara blok olarak muhalefette bulunacak pay sahiplerinin de toplantı sonuna kadar genel kurulda kalmaları sağlanarak, yüksek sayıdaki stok muhalefetin de

⁷⁶ Bu hususta bk. **Heidel (Heidel)**, § 245, No. 12; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 267; **Yiğit**, s. 150. Benzer olarak bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 40; **Fiebelkorn**, s. 65.

⁷⁷ Yargıtay da bir kararında (**11. HD, 10.02. 2014, E.2013/12250, K. 2014/2149**) her bir gündem maddesiyle ilgili muhalif kalındıktan sonra, toplantı sonunda tekrardan muhalif kalınmasına gerek olmadığına hükmetmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: "...Somut olayda 26/10/2010 tarihli genel kurula ilişkin toplantı tutanağı incelendiğinde, davacının evvela olumsuz oy kullandığı, bilahare muhalefet şerhini ibraz ettiği ve muhalefet şerhinin de tutanağa eklendiği görülmüştür. Davacı her bir gündem maddesinin oylanmasından sonra muhalif kaldığını belirttiğinden ayrıca toplantı sonunda da yeniden muhalefet şerhi yazması gerekmez. Bu durumda mahkemeye usulüne uygun muhalefet şerhi bulunduğu kabul edilerek uyuşmazlığın esası incelenmek suretiyle hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir..." (Bu karar için bk. **Yargıtay Veri Tabanı**).

⁷⁸ Bu hususta bk. **Hüffer (Koch)**, § 245, No. 13; **Vetter**, s. 2279; **MüKoAktG (Kubis)**, § 130, No.8; **LG Frankfurt, Urteil vom 30.4.2004- 3/9 O 107/03**.

⁷⁹ Bu hususta bk. **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No.11. Benzer olarak bk. **Noack**, s. 81; **Wachter (Epe)**, § 245, No. 9; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 22; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 27; **Henn/Frodermann/Jannot (Göhmann)**, s. 549; **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 15; **Hüffer (Koch)**, § 245, No.14.

⁸⁰ Bu hususta bk. **Şener**, s. 533; **Yiğit**, s. 149. Muhalefetin oylama sonucuna ilişkin olması gerektiği hususunda bk. **Pulaşlı**, s. 908; **Okçuoğlu**, s. 277.

engellenmesi sağlanmalıdır⁸¹. Yine bu görüşü savunanlara göre karar alınmadan yani peşin olarak muhalefette bulunulması TMK 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılması oluşturur⁸².

LG Frankfurt da bir kararında, nasıl kanun yollarına başvuru için verilmiş bir mahkeme kararına ihtiyaç varsa, benzer durumun genel kurul kararlarının iptali bakımından da söz konusu olacağına hükmetmiştir. Başka bir ifadeyle mahkeme, ancak genel kurul kararından sonra muhalefet şerhi verilmesinin mümkün olacağına karar vermiştir⁸³.

Yargıtay da istikrar kazanmış kararlarında, peşinen muhalefet şerhinin verilmesinin mümkün olmadığını, muhalefet şerhinin ancak karardan sonra verilebileceğini kabul etmektedir. Yüksek mahkemeye göre, öneriye muhalif kalınması iptal davası açılması için yeterli değildir⁸⁴.

⁸¹ Bu hususta bk. **MüKoAktG (Kubis)**, § 130, No. 8.

⁸² Bu hususta bk. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (Çamoğlu)**, s.539.

⁸³ LG Frankfurt, 21.12.2005- 3/9 O 98/03, s. 18- 19(Bu karar için bk. <http://dejure.org/dienste/ve/Noetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Frankfurt/Main&Datum=21.12.2005&Aktenzeichen=9%200%2098/03>).

⁸⁴ Yargıtay bir kararında (**11. HD, 07.04.2016, E. 2016/ 3934, K. 3785**) genel kurul kararına peşin muhalefetin olamayacağını, ancak karardan sonra muhalefet şerhi verilebileceğini belirtmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: "...Dava, anonim şirket genel kurulunda alınan kararların iptali istemine ilişkindir. Davacı vekilince davalı şirketin 31.05.2013 tarihinde gerçekleşen olağanüstü genel kurul toplantısında alınan kararların iptali talep edilmiştir. 6102 sayılı TTK'nun 446. maddesi genel kurul kararlarının iptalinin şartlarını ve usulünü düzenlemiş olup, anılan maddede toplantıda hazır bulunup karara muhalif kalarak keyfiyeti zapta geçiren pay sahibinin iptal davası açabileceği belirtilmiştir. Somut olayda, davacı ortağın genel kurulda kendisini vekili aracılığıyla temsil ettirdiği, vekilin iptali istenen sermaye artırımına ilişkin 2. maddeye yönelik olarak daha karar alınmadan önce karşı çıktığı (peşin muhalefette bulunduğu), bu şekilde muhalefet durumunun öneriye karşı olup, kararın alınmasından sonra yapılmış bir karşı çıkmanın (muhalefet) bulunmadığı, bu durumda iptal davası açabilmek için kanunun aradığı "alınan kararlara muhalif kalma" koşulunun yerine getirilmediği anlaşıldığından sermaye artırımına dair 2 nolu gündem maddesi ile ilgili kararın dava şartı yokluğundan reddine karar verilmesi gerekirken, mahkemece anılan husus nazara alınmadan yazılı gerekçe ile esastan reddine karar verilmesi doğru görülmemiş. ..." (Bu karar için bk. **Yargıtay Veri Tabanı**). Yine Yüksek Mahkeme aynı yöndeki başka bir kararında da (**11. HD, 12.3.2002, E. 2001/10518, K. 2002/2269**) genel kurul kararlarına peşin muhalefetin iptal davası açılması için gerekli olan muhalefet olarak nitelendirilmeyeceğini hükmetmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: "...Öte yandan, denetçi ücret tespitinden sonra, yönetim kurulu üyelerinin seçimine geçildiği, oylamadan sonra davacı temsilcisinin seçime muhalefet ederek bu hususu tutanağa

bb. Muhalefetin Karardan Önce de Verilmesinin Mümkün Olduğunu Kabul Eden Görüş

Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre, muhalefet şerhi, karardan sonra verilebileceği gibi, henüz karar alınmadan da verilebilir⁸⁵. Hatta bu son durumda iptal davasının uyarı fonksiyonu daha iyi bir şekilde de yerine gelmiş olur⁸⁶. Gerçekten de iptal davası açılma ihtimalini dikkate alan çoğunluk pay sahipleri, alacakları kararın kanun ve esas sözleşmeye uygun olmasına özen göstereceklerdir. Bunun yanı sıra, muhalefet şerhinin alınan karar/kararlardan sonra verilmesi şartının aranması çeşitli karışıklıklara neden olabilir. Zira çok sayıda pay sahibinin bulunduğu genel kurulda muhalif olan bütün pay sahiplerinin muhalefet şerhlerinin aynı anda alınması ve özellikle muhalefetin sözlü olarak yapılması sorunlara neden olabilir⁸⁷. Ayrıca muhalefet şerhinin baştan verilmesi kötüye kullanmalara da neden olmaz. Gerçekten de uygulamada çok istisnai durumlar dışında, genel kurulda alınan kararlar, yönetim

---

geçirdiği, bundan sonra yöneticilere ücret verilmesi ilgili gündem maddesinin görüşüldüğü, yapılan teklife karşı davacı temsilcisinin karşı koyarak, teklifin fahiş olduğunu belirttiği, bundan sonra ise oylamanın yapıldığı ve oy çokluğu ile teklifin kabul edildiği anlaşılmaktadır. Bu son oylamadan sonra, yapılan oylamaya muhalefet edildiğine dair bir meşruhata tutanak metninde rastlanmamaktadır. Dairemizin kökleşen uygulaması, bu karara muhalefet olması ve muhalefetin tutanağa geçirilmesi yolundaki dava şartının gerçekleşebilmesi için, muhalefetin alınan karardan sonra tutanağa geçirilmesi gerektiği yönündedir. Bu görüş, karara peşinen muhalefet olmaz şeklinde açıklanabilir...”(Bu karar için bk. **Kazancı Veri Tabanı**). Aynı yönde başka kararlar için bk. **11.HD,07.04.2016, E. 2016/3934, K.2016/3785** (Bu karar için bk. **Kazancı Veri Tabanı**); **11.HD, 31.10. 2006, E. 7657/K. 10886** (Bu karar için bk. **Eriş, s. 2691**); **11.HD, 10.03.2006, E. 2927/2489** (Bu karar için bk. **Eriş, s. 2692-2693**); **11. HD, 14.04.2005, E. 3160/K. 3680** (Bu karar için bk. **Eriş, s. 2699**); **11.HD, 16.12.2004, E.13392/K. 13024** (Bu karar için bk. **Eriş, s.2702**); **11.HD, 15.04. 2004, E. 9098/K. 4044** (Bu karar için bk. **Eriş, s.2707**).

⁸⁵ Bu hususta bk. **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.27; **Spindler/Stilz (Wicke)**, § 130, No.10. Benzer olarak bk. **Wachter (Epe)**, § 245, No.9; **Grigoleit (Ehmman)**, § 245, No. 12; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 20; **Henn/Frodermann/Jannot (Göhmann)**, s. 548; **Hüffer (Koch)**, § 245, No. 14; **Semler/Volhard/Reichert (Volhard)**, § 13, No. 61; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 189; **Arsılanlı, s.86**.

⁸⁶ Bu hususta bk. **Grigoleit (Ehmman)**, § 245, No. 12.

⁸⁷ Bu hususta bk. **Vetter, s. 2280**.

kurulunun yaptığı teklifle aynı yöndedir^{88,89}. Yönetim kurulunu belirleyen irade genel kurulda da çoğunluğu oluşturmaktadır.

Bunun yanı sıra, yukarıda belirttiğimiz LG Frankfurt kararında belirtilen mahkeme kararlarına karşı kanun yollarına karar olmadan başvuru yapılmasının mümkün olmayacağına ilişkin esasın, genel kurul kararlarına muhalefet şerhi verilmesi bakımından uygulanması mümkün değildir. Gerçekten de muhalefet şerhi, iptal davası açılabilmesinin ön aşamasını oluşturmaktadır⁹⁰. Yoksa bu şerhin mahkeme kararlarına karşı kanun yollarına başvurulması benzer bir durumu söz konusu değildir.

Diğer taraftan zamansal ayrımın mantıksal bir temele de dayanması gerekir. Örn. Gündemin bir maddesinin görüşülmesi sırasında yönetim kurulu teklifini sunduktan sonra, söz alıp muhalefet açıklamasında bulunan pay sahibi, birkaç dakika içinde yapılan oylamadan sonra karara muhalif kaldığını belirtmezse, muhalefetin karardan sonra verilebileceğini kabul edenlere göre dava açma hakkını kaybedecektir.

b. Muhalefetin Toplantı Tutanağına Geçirilmesi

Pay sahibinin talebi üzerine, muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesini toplantı başkanlığı sağlamalıdır. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere, muhalefet açıklamasının toplantı başkanına yöneltilmesi gerekir^{91,92}.

Muhalefet şerhinin şekli ve muhatabına ilişkin düzenleme Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesinin dördüncü fıkrasında yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre, toplantıda alınan kararlara muhalif kalarak, muhalefet şerhi yazmak isteyenlerin, şerhleri tutanağa yazılır veya yazılı olarak muhalefet şerhleri tutanağa eklenir⁹³. Tutanakta

⁸⁸ TTK 429/2'deki tevdi eden temsilcisine ilişkin kural da bu esası doğrulamaktadır. Gerçekten de bu düzenlemeye göre, tevdi edilen kişi tevdi edenin talimatları çerçevesinde oy hakkını kullanır. Ancak böyle bir talimatın yokluğu halinde, tevdi edilenin oyu yönetim kurulunun teklifi yönünde kullanması gerekir.

⁸⁹ Bu hususta bk. **Vetter**, s. 2279-2280.

⁹⁰ Benzer olarak bk. **Spindler/Stilz (Wicke)**, § 130, No.10.

⁹¹ Alman hukuku açısından aynı yönde bk. **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No. 11.

⁹² Belirtmek gerekir ki, burada muhalefetin muhatabı ortaklık tüzel kişiliğidir. Toplantı başkanı sadece ortaklığı temsil etmektedir (Bu hususta bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 21. Benzer yönde bk. Noack, s. 81). Elbette burada toplantı başkanının temsil yetkisi genel kurul toplantısıyla sınırlıdır.

⁹³ Muhalefet şerhinin bizatihi tutanağın altına pay sahibi veya temsilcisi tarafından yazılmasının mümkün olduğu görüşü için bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 268. Yazar'ın

muhalefet şerhi veren ortağın adı soyadı yazılarak muhalefet şerhinin ekli olduğu belirtilir. Hem tutanağa yazılan muhalefet şerhinde hem de tutanağa eklenen muhalefet şerhinde ortağın ad ve soyadının yazılması yeterlidir. Temsilci aracılığıyla toplantıya katılım söz konusu olmuşsa, temsilcinin ad ve soyadının da belirtilmesi gerekir⁹⁴. Özellikle toplantıya katılan bir kimsenin birden fazla kişiyi temsil etmesi durumunda, yargılama safhasına herhangi bir problem ortaya çıkmaması için toplantı başkanı ve bakanlık temsilcisinin daha dikkatli davranması gerekir⁹⁵.

Buna karşılık, pay sahibinin kaç oya sahip olduğunun belirtilmesine gerek yoktur⁹⁶. Ayrıca, olası bir karışıklığın engellenmesi için pay sahibinin TC kimlik nosunun tutanağa yazılması da faydalı olacaktır. Tutanağa eklenen muhalefet şerhinin de toplantı başkanınca ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir (bk. Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği 26/4)⁹⁷. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, toplantı başkanlığına muhalefet sözlü olarak bildirilebileceği gibi yazılı olarak da bildirilebilir⁹⁸. Şüphe halinde Bakanlık temsilcisi veya toplantı başkanının tekrardan durumu pay sahibine sorması mümkündür⁹⁹. Ancak her durumda, muhalefetin altında toplantı başkanının ve varsa Bakanlık temsilcisinin imzasının bulunması gerekir. Bu itibarla, başkan ve temsilcinin imzasının altında yer alan muhalefet açıklaması, geçerli bir muhalefet olarak nitelendirilemez.

Toplantı başkanlığı tarafından bu talep yerine getirilmezse¹⁰⁰, toplantıda bulunan Bakanlık temsilcisi bu talebin yerine getirilmesini sağlamakla yükümlüdür¹⁰¹. Temsilcinin uyarısına rağmen toplantı başkanı, muhalefet şerhini tutanağa geçirmese, Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nin 34'üncü maddesi gereğince, temsilci bu hususu tutanağa

---

bu görüşü kabul edilse dahi, söz konusu beyanın altında toplantı başkanın ve varsa Bakanlık temsilcisinin imzasının bulunması gerekir.

⁹⁴ Alman hukuku açısından aynı yönde bk. **Sigel/Schäfer**, s. 2140.

⁹⁵ Bu hususta bk. **Sigel/Schäfer**, s.2140.

⁹⁶ Alman hukuku açısından benzer yönde bk. **MüKoAktG (Kubis)**, § 130, No. 8; **Sigel/Schäfer**, s. 2140.

⁹⁷ Aynı yönde bk. İç Yönerge madde 13/6-7.

⁹⁸ Alman hukukunda pay sahibi muhalefetini yazılı olarak bildirebileceği gibi, beyanın tutanağa geçirilmesini de talep edebilir(Bu hususta bk. **Noack**, s. 80).

⁹⁹ Bu hususta bk. **MüKoAktG(Hüffer/Schäfer)**,§ 245, No. 39.

¹⁰⁰ Toplantı başkanının muhalefet şerhini haksız yere toplantı tutanağına geçirmemesi, onun görevden alınmasına neden olabilir.

¹⁰¹ Bu hususta bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 267.

yazmalıdır. Pay sahibi temsilci tarafından, düşülen bu şerh sayesinde açacağı iptal davasında, muhalefet şerhi vermesinin engellendiğini ispat edebilir.

Bakanlık temsilcisi de muhalefet talebini tutanağa geçirmeyi ret ederse, pay sahibi, tanık, görüntü kaydı başta olmak üzere her türlü delille bu hususu ispat edebilir. Zira pay sahibinin muhalefet talebinin toplantı tutanağına geçirilmemesi maddi bir fiil niteliğindedir¹⁰². Bu hususta, pay sahibi üzerine düşen ispat faaliyetini yerine getirmese, muhalefet şerhini yerine getirmediği gerekçesiyle açtığı iptal davası reddedilebilecektir.

Bununla birlikte Bakanlık temsilcisinin bulunması zorunlu olmayan genel kurul toplantılarında, bu temsilciye itiraz mümkün olmayacağından, muhalefetin tutanağa geçirilmediği hususu tanık veya diğer delillerle ispat edilebilir.

Son olarak belirtelim ki, toplantı tutanağına yazılan veya yazdırılan muhalefet açıklamasının pay sahibi tarafından imzalanması zorunlu değildir¹⁰³. Önemli olan pay sahibinin karara muhalif kaldığının toplantı başkanı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanan tutanakta yer almasıdır. Gerçekten de toplantıda alınan kararlar, yapılan seçimler ve sonuçlarla pay sahiplerinin beyan ve muhalefetlerinin tutanağa geçirilmesi ve bu tutanağın imzalanması yetki ve görevi toplantı başkanlığına ve varsa Bakanlık temsilcisine ait olup bu kişiler tarafından imzalanmış ve içeriği doğrulanmış bir tutanakta pay sahibinin alınan karara muhalif kaldığı belirtilmişse, artık pay sahibinin tekrar muhalefet şerhi yazmasına ve ayrıca imzalamasına gerek yoktur¹⁰⁴. Diğer taraftan ne Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği'nde de buna dayalı olarak çıkarılan İç Yönerge'de

---

¹⁰² Bu hususta bk. **Okçuoğlu**, s. 275-276; **Yiğit**, s. 148; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat(Kırca)**,s. 188. Alman hukukunda da toplantı başkanı tarafından muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmemesi halinde, pay sahibinin iptal davası açma hakkını kaybetmeyeceği, karara ilişkin muhalefet verildiğinin başka bir yolla ispat edilebileceği ifade edilmektedir(**Bürgers/Körber(Göz)**, § 245, No.11; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 21).

¹⁰³ Bu hususta bk. **Pulaşlı**, s. 908; **Saka**, s. 257; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 268; **Bilgili/Demirkapı**, s. 316; **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat(Kırca)**, s. 187. Alman hukuku açısından aynı yönde bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 21; muhalefetin yazılı olarak verilmesi durumunda pay sahibi tarafından imzalanmış olması gerektiği yönündeki görüş için bk. **Yiğit**, s. 143.

¹⁰⁴ Bu hususta bk. **Okçuoğlu**, s. 279.

muhalefet şerhinin, pay sahibi tarafından imzalanması gibi bir şart öngörülmüştür.

6. Muhalefetin Bizzat veya Temsilci Aracılığıyla Yapılmasının Mümkün Olması

Muhalefetin pay sahibi tarafından bizzat toplantı tutanağına geçirilmesi mümkün olduğu gibi, bu işlemin bir temsilci aracılığıyla yapılması da mümkündür¹⁰⁵. Söz konusu temsilcinin iradi temsilci olması mümkün olduğu gibi, kanuni temsilci de olabilir. Kanuni temsilcinin bu sığfata sahip olan kimsenin bu durumu belgelendirmesi gerekir(Bu hususta bk. Genel Kurul Toplantı Yönetmeliğı 18/9).

Genel Kurul Toplantı Yönetmeliğı'nin 18. maddesine göre, her pay sahibinin genel kurulda sadece bir kişİ tarafından temsil edilmesi esastır. Bununla birlikte hükmün devamında, birden fazla kişİye temsil yetkisinin verilmesi veya tüzel kişİ pay sahiplerini temsil ve ilzama yetkili birden fazla kişİnin genel kurula katılması durumlarında ise bunlardan ancak birisi tarafından oy kullanılabilirliği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, oy kullanmaya kimin yetkili olduğunun yetki belgesinde gösterilmesinin şart olduğu ifade edilmiştir. Bu esasın sonucu olarak, birden fazla kişİnin temsilci olarak atanması durumunda, yetki belgesine dayanarak oy kullanan temsilcinin muhalefet şerhi koymaya da yetkili olduğunu kabul etmek gerekir.

Temsilci pay sahibinin talimatına aykırı olarak, muhalefet şerhi şartını yerine getirmeyse, pay sahibi dava açma hakkını kaybeder. Böyle bir durumda temsilci, pay sahibine karşı sorumlu olur.

III. OLUMSUZ OY VE MUHALEFET ŞERHİ BAKIMINDAN ÖZELLİK TAŞIYAN DURUMLAR

A. PAY SAHİBİNİN KULLANMIŞ OLDUĞU OYU İRADE SAKATLIKLARI NEDENİYLE İPTAL ETMİŞ OLMASI

Pay sahipleri oy kullanmakla bir hukuki sonucun meydana gelmesini istemektedirler. Bu açıdan oy niteliğı itibarıyla bir irade açıklamasıdır¹⁰⁶. Oy kullanmak suretiyle meydana gelen bu irade açıklamasının yanlış, aldatma veya korkutma suretiyle sakatlanması

¹⁰⁵ Aynı yönde bk. **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.24; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No.19; **Bürgers/Körber (Göz)**, § 245, No.11.

¹⁰⁶ Bu hususta bk. **Çeker**, s. 12.

mümkündür. Bu durumda TBK 30 vd. hükümleri uygulanır. Bunun sonucu olarak iradesi sakatlanan pay sahibi bu durumu itiraz veya def'i olarak ileri sürebilir¹⁰⁷.

Pay sahibinin oyu usulüne uygun olarak iptal edilmişse, olumsuz oy ve muhalefet şerhine gerek kalmaksızın pay sahibinin iptal davası açması mümkündür^{108,109}. Oyun iptali durumunda, oyun etkileri geçmişe etkili olarak ortadan kalkmaktadır. Genel kurul da sona ermiş olduğundan, artık pay sahibinin olumsuz oy verme ve karara muhalefet şartlarını yerine getirmesi mümkün olmaz. Bu nedenle, oyun iptalinin pratik bir sonuç doğurabilmesi için olumsuz oy verme ve muhalefetini toplantı tutanağına geçirme şartı aranmaksızın pay sahibinin iptal davası açabileceğini kabul etmek gerekir¹¹⁰. İrade sakatlıkları nedeniyle oyunu iptal eden pay sahibinin iptal edilen oylarının karar alınması üzerine etkisinin olmaması, pay sahibinin iptal davası açmasını olumsuz etkilemez¹¹¹. Örneğin kullanılan oyların % 90'nın olumlu oyuyla alınmış bir kararda iradesi sakatlanan pay sahibi sadece %1 oya sahip olsa dahi, alınan bu kararı iptalini isteyebilir. Elbette iptal davasında alınan kararın, kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olduğunun ayrıca ispatlanması gerekir.

Bu noktada açıklığa kavuşturulması gereken diğer bir nokta, TBK 39'da düzenlenen irade bozukluğunun giderilmesine ilişkin hükmün, oyun

¹⁰⁷ Bu hususta bk. **Çeker**, s. 14.

¹⁰⁸ Bu hususta bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 19; **CHK/Tanner**, Art. 706, No.8; **İmregün**, AO, s. 171; **Bahtiyar**, s. 204.

¹⁰⁹ Alman hukukunda savunulan bir görüşe göre, istisnai bazı durumlarda muhalif kalma şartı gereksiz olabilir. Bu kapsamda toplantı sırasında pay sahibi, hukuka aykırılığı tespit edemeyecekse, artık böyle bir durumda karara muhalefet şartı aranması anlamsız olacaktır(**MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 37; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.30; **Fiebelkorn**, s.66; **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 19; **Hüffer (Koch)**, § 245, No. 16.). Bizce, böyle bir durumda en azından Türk hukuku açısından irade sakatlığı hallerinden biri mevcutsa ve oy usulüne göre iptal edilmişse muhalefet şerhinin verilmesine gerek olmaksızın pay sahibi iptal davası açılabilir. İlk olarak pay sahibinin kullandığı oy iptal edilmediği durumda, TTK 446/1-a'da aranan olumsuz oy şartı yerine gelmemiş olacaktır. İkinci olarak, muhalefet şerhi şartı tamamen gereksiz hale gelebilir. Zira genel kurulda alınan karara ilişkin muhalefetini toplantı tutanağına geçirmeyen pay sahipleri, hukuka aykırılığı tespit edemediğini ileri sürerek iptal davası açabilecektir.

¹¹⁰ Benzer olarak bk. **Çeker**, s. 15-16; **Kırca/Şehiralî Çelik/ Manavgat(Kırca)**, s. 191. Alman hukuku bakımından aynı yönde açıklamalar için bk. **Noack**, s. 82-83.

¹¹¹ Aksi görüş için bk. **Dağ**, s. 7.

iptali bakımından uygulanıp uygulanmayacağıdır. TBK'nın bu düzenlemesine göre, iradesi yanılma veya aldatma ile sakatlanan kişi, yanılma veya aldanma durumunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl; korkutma durumundaysa, korkutma durumunun ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıl içinde işleme bağlı olmadığını bildirebilir. Bu düzenleme oyun iptali bakımından uygulanabilse dahi, iptal davası bakımından uygulanmaz. İradesi sakatlanan pay sahibinin alınan karar veya kararlara karşı üç ay içinde iptal davası açması gerekir¹¹². Kanun'da öngörülen üç aylık kısa hak düşürücü süre, böylelikle olası kötüye kullanmalara engel olacak niteliktedir¹¹³. Aksi durumda genel kurul kararının geçerli olup olmayacağı yıllarca belirsiz kalmış olurdu¹¹⁴.

B. TTK 446/1-b'DE BELİRTİLEN DURUMLARDAN BİRİNİN VARLIĞI HALİNDE

Burada açıklığa kavuşturulması gereken diğer bir husus TTK 446/1-b'de sayılan hallerden birisinin bulunmasına rağmen, genel kurulda hazır bulunan pay sahibinin iptal davası açabilmesi için karara olumsuz oy verip, muhalefetini toplantı tutanağına geçirmek zorunda olup olmadığıdır.

TTK 446/ 1-b hükmüne göre, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne uygun olarak yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahiplerinin iptal davası açabilecektir.

Hükmün lafzı esas alınıp bu kural yorumlanırsa, yukarıda belirtilen haller bakımından pay sahibinin iptal davası açabilmesi için toplantıya katılmış olmasının olumsuz oy kullanmasının ve muhalefet şerhi vermesinin bir önemi yoktur. Yine hükmün lafzı dikkate alınırsa, pay

¹¹² Aynı yönde bk. **Dağ**, s. 7. İsviçre hukuku açısından aynı yönde bk. **CHK/Tanner**, Art. 706, No.8; **Forstmoser/ Meier-Hayoz/Nobel**, s. 253, dph. 49.

¹¹³ Alman hukuku açısından aynı yönde bk. **Noack**, s. 83.

¹¹⁴ Belirtmek gerekir ki, oyun iptali nedeniyle toplantı yetersayısı sağlanamayacaksa alınan karar yoklukla sakat hale gelir. Bu durumda üç aylık süreye tabi olunmadan TMK 2'deki sınırlar çerçevesinde yokluğun tespiti talep edilebilir.

sahibinin dava açabilmesi için bu aykırılıkların kararın alınmasına etkili olması gerekir.

Hükümet tarafından TBMM'ye gönderilen Tasarı'nın ilk halinde toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun veya olmasın; çağrının usulü dairesinde yapılmadığını; gündemin gereği gibi ilan edilmediğini; genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin toplantıya katıldığını ve bunun karara etkili olduğunu ileri süren pay sahiplerinin iptal davası açma yetkilerine sahip olduğu belirtilmişti.

Daha sonra Tasarı, Adalet Alt Komisyonu'na sevk edilmiş ve alt komisyon tarafından hükümde değişiklik yapılmış ve hükmün bugünkü şekli verilmiştir. Alt komisyon raporunda, 446. maddenin ve özellikle ikinci fıkranın Yargıtay kararları yönünden yeniden kaleme alındığı belirtilmiştir¹¹⁵.

6762 sayılı ETK'nın 381/I-b.1 hükmüne göreyse, toplantıda hazır bulunup da karara muhalif kalarak keyfiyeti zapta geçirten veya reyini kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya davetin usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut umumi heyet toplantısına iştirake salahiyetli olmayan kimselerin karara iştirak etmiş bulduklarını iddia eden pay sahiplerinin iptal davası açabileceği belirtilmişti.

Belirtmek gerekir ki, TTK 446/1-b hükmü ciddi aksaklıklar içermektedir. İlk olarak hüküm genel kurul kararlarının alınmasında usule aykırılıkları düzenlemek istemiş. Ancak bunu genel kurul kararlarının iptali sebeplerini düzenleyen TTK 445'de düzenlemek yerine, iptal davasında davacı sıfatını hükme bağlayan TTK 446/1-b'de düzenlemiştir. Hâlbuki hükmün kaynağını oluşturan Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu (AktG) § 243'de usule ilişkin aykırılıkları da kapsayan iptal sebepleri düzenlenmişken, § 245'de iptal sebeplerinden hiç söz edilmeden iptal davası açabilecekler hüküm altına alınmıştır. Kuşkusuz kaynak Kanun'daki düzenleme çok daha isabetlidir¹¹⁶.

---

¹¹⁵ Her ne kadar alt komisyon raporunda maddenin ikinci fıkrasından söz edilmişse de, bunun birinci fıkranın "b" bendi diye anlamak gerekir. Zira, hükümde komisyon raporunda atıf yapıldığı gibi ikinci fıkra mevcut değildir.

¹¹⁶ Doktrinde Kırca da hazırlamış olduğu düzenleme önerisinde usule ilişkin aykırılıkların TTK 445 içinde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir (**Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 299).

Diğer taraftan çağrının gereği gibi yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi nedeniyle toplantıya katılmama veya bir pay sahibinin genel kurula haksız yere alınmaması durumunda kararın içerik olarak hukuka aykırılığı nedeniyle pay sahibinin hangi koşullarda iptal davası açabileceği düzenlenmemiştir.

Bunun yanı sıra, hükmün sadece lafzı dikkate alındığında, usule aykırılıklara rağmen genel kurul toplantısına katılan pay sahibi olumsuz oy vermese dahi iptal davası açabilecektir. Ne yazık ki hükmün gerekçesinde neden böyle bir esasın kabul edildiği, yani olumlu oy veren bir pay sahibine dahi iptal davası açma hakkı verildiği açıklanmamıştır. Bu nedenle kanun koyucunun hangi motivasyonla böyle bir düzenleme yaptığı sorusu cevapsız kalmaktadır. Genel kurul toplantısına katılan pay sahibinin karar lehine oy vermesine rağmen iptal davası açması bir taraftan TTK 446/1-a'ya aykırılık teşkil ederken, pay sahibinin böyle bir tutumu aynı zamanda dayanağını TMK 2/II'de bulan çelişkili davranış yasağına da aykırılık teşkil eder¹¹⁷. Sorun düzenlemenin yanlış maddede ve isabetsiz ifadeler kullanılmasından kaynaklanmıştır. Tekrar ifade edelim ki, pay sahibi kanuna aykırı olan yapılan çağrı ve gündeme rağmen toplantıya katılmışsa, onun olumlu oy vermesi ve daha sonra kararın iptalini talep etmesini haklı kılan herhangi bir sebep yoktur. O halde kolaylıkla denilebilir ki, hükmün lafzı ile amacı birbiriyle çelişmektedir. Hükmün sadece lafzına bakılarak uygulanması rahatsız edici sonuçlar doğurmaktadır. TMK 1'de de kanunun sadece lafzı (sözü) ile uygulanmayacağını, onun özüne yani amacına da bakılması gerektiği ifade edilmiştir. Kanunun lafzı ve amacı arasındaki bu çelişki kanun boşluğu meydana getirmekte olup, bu boşluğun hakim tarafından TTK 446/1-a ve dayanağını TMK 2/II'de bulan çelişkili davranma yasağının dikkate alınarak doldurulması gerekmektedir.

Bu yapılan açıklamalar çerçevesinde TTK 446/1-b'de sayılan usule aykırılıklar bakımından hangi esasların dikkate alınacağını açıklanması gerekir.

Bu çerçevede, çağrı usulüne göre yapılmamış¹¹⁸ veya genel kurul gündemi gereği gibi ilan edilmemiş olsa dahi¹¹⁹, pay sahibi genel kurula

¹¹⁷ Benzer olarak bk. **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 203-204.

¹¹⁸ Çağrının usulüne uygunluğuyla kast edilen çağrının, yetkili kimseler tarafından, kanunda belirtilen süre ve şekilde yapılmasıdır.

katılmışsa, TTK 446/1-a'da belirtilen şartları yerine getirmesi durumunda iptal davası açabilir^{120,121}. Aksi düşüncenin kabul edilmesi, olumsuz oy ve muhalefet şerhinin aranmasının altında yatan çelişkili davranma yasağına aykırılık teşkil eder. Gerçekten de çağrının usulüne uygun olarak yapılmadığını veya gündemin gereği gibi ilan edilmediğini bilen pay sahibinin, bu toplantıda alınan kararların lehinde oy verip, daha sonra bu kararın iptalini talep etmesi onun çelişkili davrandığı anlamına gelecektir. Yine yetkisiz kimselerin toplantıya katılması durumunda pay sahibi iptal davası açabilmesi için TTK 446/1-a'daki şartları yerine getirmesi gerekir¹²².

¹¹⁹ Gündemin gereği gibi ilanıyla kastedilen, gündemin çağrıya ilişkin ilanlarda yer alması, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile ortaklığın internet sitesinde ve esas sözleşmede öngörülen şekilde ilan yapılmasıdır.

¹²⁰ Aynı yönde bk. **Pulaşlı**, s. 909; 6762 sayılı ETK bakımından aynı yönde bk. **İmregün**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, s. 132. Alman hukuku bakımından aynı yönde bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 41; **Hüffer (Koch)**, § 245, No.19-20; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 34 vd.; **Fiebelkorn**, s. 70; **Zöllner**, § 245, No. 40; ancak bk. ve karşı. **Bahtiyar**, s. 205.

Yargıtay da yeni tarihli bir kararında (**11. HD, 26.01.2016, E. 2015/2351, K. 2016/799**) çağrı usulüne uygun olarak yapılmamış olsa dahi genel kurula katılan pay sahibinin daha sonra çağrının usulsüz olduğunu ileri sürmesinin hakkın kötüye kullanılması olacağını ifade etmiştir. Onanan yerel mahkemenin kararı şu şekildedir: "...Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, iptali istenilen genel kurulda alınan kararların tescil ve ilan işlemlerinin yapılmadığı, dolayısıyla toplantının geçersiz sayılarak yenilendiği, iptali istenilen kararların şirket açısından sonuç doğurmayacak hale geldiği, bu durumda anılan nitelikteki kararların iptalinin istenilmesinde hukuki yararın bulunmadığı, kaldı ki esas yönünden de davacının iddialarının yerinde görülmediği, toplantıya katılan davacının çağrıdaki usulsüzlük nedeniyle iptal talebinde bulunmasının hakkın kötüye kullanılması niteliğinde bulunduğu, F... B... isimli kişinin divan başkanı olmasının da kararların iptalini gerektirmediği, 2012 yılı bilanço ve gelir-gider tablolarının toplantıda davacı temsilcisine verildiği, herhangi bir hakkın kısıtlanmadığı, hesap raporlarının okunmasının ve görüşülmesinin aynı zamanda yönetimin bu işlemlerden dolayı ibrasının tartışılmasını da içerdiği, gündemde ibra kelimesinin bulunmamasının sonuca etkili olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir..."(Bu karar için bk. **Batider 2016, C.XXXII, S.1, s. 288-290**).

¹²¹ Belirtelim ki gündemin gereği gibi ilan edilmediği durumda pay sahibi toplantıya katılmamışsa, sadece gereği gibi ilanı yapılmayan gündem madde ve maddeleri bakımından olumsuz oy verme ve muhalefet şerhi yerine getirmesine gerek olmaksızın iptal davası açabilir. Pay sahibinin usulüne uygun olarak ilan edilen gündem maddeleri bakımından toplantıda hazır bulunmayan pay sahibinin iptal davası açma hakkı söz konusu olmayacaktır.

¹²² Aynı yönde bk. **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 203.

Bununla birlikte, pay sahibinin genel kurul toplantısına katılması veya oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediği durumda, pay sahibinden olumsuz oy vermesi ve bu muhalefetini toplantı tutanağına geçirmesi mümkün olmayacağından, bu pay sahibinin TTK 446/1-a 'da belirtilen şartları yerine getirmesi ondan beklenmez¹²³.

Toplantıdan haksız olarak çıkarılması durumunda da pay sahibinden alınan karara muhalif kalması beklenemez. Bu halde pay sahibi olumsuz oy vermese ve muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmese dahi iptal davası açabilir¹²⁴. Elbette burada çıkartma kararının verilmesine kadarki dönemde alınan kararların iptali bakımından pay sahibinin TTK 446/1-a 'da belirtilen şartları yerine getirmesi gerekir. Ancak çıkarılma anından önce alınan kararlar için henüz muhalefet şerhi verilmemişse, bu alınan kararlar bakımından muhalefet şerhi şartı aranmamalıdır. Zira pay sahibi, toplantı bitimine kadar muhalefet şerhi verme imkânına sahiptir¹²⁵.

Yine elektronik genel kurul sisteminde yaşanan sorunlar nedeniyle pay sahibinin elektronik ortamda toplantıya katılamaması veya oy kullanamaması durumunda, olumsuz oy ve muhalefet şartına gerek olmaksızın pay sahibi iptal davası açabilir¹²⁶. Burada toplantıya haksız alınmama durumuna benzer bir hal söz konusudur. Ancak pay sahibi haklı bir sebebe dayanarak toplantı salonundan çıkarılırsa, onun iptal davası açabilmesi için TTK 446/1-a'da belirtilen şartları yerine getirmesi gerekir¹²⁷. Zira bu halde pay sahibinin haklı olarak çıkarılması ortaklığa

¹²³ Aynı yönde bk. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 279.

¹²⁴ Bu hususta bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 44; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.36; **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 23; **Semler/Volhard/Reichert (Leuering)**, § 44, No.76.

¹²⁵ Bu hususta bk. **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 194 ve özellikle dpn. 443. Yazar'ın bu durumu kararın içeriğinin kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırılık iddiasında bulunan pay sahibi için ifade ettiğini de belirtelim.

¹²⁶ Bu hususta bk. **Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (Kırca)**, s. 199.

¹²⁷ Bu hususta bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No.24. **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 23. Aksi görüş için bk. **Zöllner**, § 245, No. 48. Bu halde pay sahibine toplantı sonunda kararlara muhalif kalma olanağının sağlanması gerektiği hususunda bk. **MüKoAktG (Hüffer/Schäfer)**, § 245, No. 44. Burada kastedilen toplantının sonunda, yani tüm gündem maddelerinin görüşülmesi sonrasında, pay sahibinin tekrar toplantıya alınarak, onun muhalefetini vermesinin sağlanmasıdır. Böylelikle hem bir taraftan genel kurul toplantısının sağlıklı yürütülmesi sağlanacak hem de pay sahibinin iptal davası açma hakkı elinden alınmamış olacaktır.

yüklenebilecek bir sebepten kaynaklanmamaktadır¹²⁸. Burada pay sahibinin kendi rızasıyla toplantı salonunu terk etmesine benzer bir durum söz konusudur. Haklı bir sebebe dayanarak toplantı salonundan çıkarılması hususunda bir uyuşmazlık ortaya çıkması durumunda, mahkeme pay sahibinin haklı sebebe dayanarak çıkarılıp çıkarılmadığına karar verecektir¹²⁹. Elbette mahkeme, pay sahibinin haklı bir sebebe dayanarak toplantıdan çıkarılması kanaatine varırsa, karara muhalif kalmayan pay sahibinin açmış olduğu iptal davasını, TTK 446/1-a'daki şartları yerine getirmediği gerekçesiyle ret edecektir.

Gündemin gereği gibi ilan edilmemesi halindeyse, pay sahibi toplantıda hazır bulunduğu dönemde alınan kararlara muhalif kalması gerekir. Buna karşılık, toplantıdan ayrıldıktan sonra gündemde yer almayan bir hususun gündeme alınıp görüşülmesi durumunda, pay sahibi muhalefet şerhi vermesine gerek olmaksızın iptal davası açabilir. Gerçekten de bu halde pay sahibinden alınacak karar veya kararları hesaba katması beklenemez¹³⁰. Daha açık bir ifadeyle, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi şeklinde ortaklıktan kaynaklanan bir neden pay sahibi aleyhine hukuki sonuç doğurmamalıdır.

C. PAY SAHİBİNİN MUHALEFET ŞERHİNE İMKAN VERİLMEKSİZİN GENEL KURULUN SONLANDIRILMASI

Yukarıda da ifade edildiği üzere, pay sahibi tarafından muhalefet şerhi açıklamasının toplantı bitimine kadar yapması mümkündür. Bununla birlikte, toplantının bitirilmesi bir oldubittiye getirilmişse, pay sahibi toplantının sona ermesine rağmen muhalefet şerhinin konulmasını isteyebilir¹³¹. Gerçekten de toplantının bir anda sonlandırılması, pay sahibinin dava açma hakkının kaybına neden olmamalıdır. Böyle bir durumda pay sahibi, ortaklığa başvurarak muhalefetini toplantı tutanağına geçirilmesini isteyebilmelidir¹³². Bu talebin ortaklık tarafından kabul

---

¹²⁸ Benzer olarak bk. **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 23; **Fiebelkorn**, s. 69.

¹²⁹ Bu hususta bk. **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No.36.

¹³⁰ Aynı yönde bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No.24; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 32. Benzer olarak bk. **Hüffer (Koch)**, § 245, No.17; **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 20.

¹³¹ Benzer olarak bk. **Großkomm/AktG (Schmidt)**, § 245, No. 22; **Hölters (Englisch)**, § 245, No. 16; **Fiebelkorn**, s.66; **Hüffer (Koch)**, § 245, No.14.

¹³² Bu hususta bk. **Noack**, s. 81; **Spindler/Stilz (Dörr)**, § 245, No. 30.

edilmemesi durumunda pay sahibi kendisine muhalefet şerhi verme imkânının verilmediğini mahkeme önünde her türlü delille ispat edebilir.

Bunun yanı sıra, toplantı sırasında meydana gelen bir karışıklık nedeniyle pay sahibinin muhalefet şerhini tutanağa geçirmesi mümkün olmamışsa, bu şart aranmadan pay sahibinin iptal davası açabileceğini kabul etmek gerekir.

SONUÇ

• Pay sahipliği sıfatı herhangi bir şekilde sona eren kimse genel kurul toplantısına katılsa dahi iptal davası açamaz. Pay sahipliği sıfatı bakımından özel önem taşıyan bazı durumlar vardır. Bu çerçevede, ortaklığın kendi iktisap ettiği paylar iptal davası açma hakkı vermez. Pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmişse dava açmaya hem intifa hakkı sahibi hem de kuru mülkiyete sahip pay sahibi yetkilidir. Payın rehin veya hapis gibi bir işleme konu olması durumunda dava açma yetkisi pay sahibine ait olur. Rehlin ve hapis payın malvarlığı cephesiyle ilgilidir. Haciz de payın malvarlığı cephesiyle ilgili olduğundan iptal davası açma yetkisi pay sahibine aittir. Pay sahibinin iflası halindeyse iptal davasını açmaya iflas idaresi yetkilidir.

• Pay sahibinin TTK 446/1-a çerçevesinde iptal davası açabilmesi için toplantıda hazır bulunması gerekir. Pay sahibi toplantıda bizzat hazır bulunabileceği gibi temsilci aracılığıyla da toplantıda hazır bulunabilir. Pay sahibinin oy hakkı olmasa dahi, iptal davası açabilmesi için kural olarak toplantıda hazır bulunması gerekir.

• İptal davası açılabilmesi için gerekli olan diğer bir şartsa, ilgili teklife olumsuz oy vermektir. Olumsuz oydan anlaşılması gereken karar aleyhine oy vermektir. Çekimser oy kullanan kimse iptal davası açamaz. Oy hakkına sahip olmayan kimse bakımından olumsuz oy şartı aranmaz. Böyle bir kimse karara ilişkin muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmek şartıyla iptal davası açabilir.

• Olumsuz oyun yanında, belirli hallerde muhalefetin de toplantı tutanağına geçirilmesi gerekir. Ancak iptal davası açılabilmesi için karara karşı olumsuz oy verilmesi asli şart niteliğindedir. Pay sahibinin olumsuz oy verdiği toplantı tutanağından anlaşılıyorsa ayrıca muhalefetin toplantı tutanağına geçirilmesine gerek yoktur. Kimin olumsuz oy verdiğinin toplantı tutanağından anlaşılabilmesi durumunda, pay sahibinin iptal davası açması için muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmesi gerekir.

Muhalefet açıklamasının gerekçeli olmasına gerek olmadığı gibi, pay sahibi tarafından imzalanmış olmasına da ihtiyaç yoktur. Muhalefetin karardan önce verilmesi mümkün olduğu gibi karardan sonra da verilebilir.

• Bazı hallerde pay sahibi olumsuz oy vermese ve muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmese dahi iptal davası açabilir. Bu çerçevede pay sahibinin kullanmış olduğu oy irade sakatlıkları nedeniyle iptal edilmişse, kullanılmış olduğu oy ve buna bağlı sonuçlar geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Pay sahibinin olumsuz oy ve muhalefet şerhi verme imkânı da ortadan kalkmış olacağından, bu şartlar aranmadan pay sahibinin iptal davası açma hakkını kullanabileceğini kabul etmek gerekir. Ancak böyle bir durumda, iptal davasının kararın alınmasından itibaren üç ay içinde açılması gerekir. Bunun yanı sıra TTK 446/1-b’de belirtilen usule aykırılıklara rağmen pay sahibi genel kurul toplantısına katılmışsa, iptal davası açabilmesi için olumsuz oy vermesi ve muhalefetini toplantı tutanağına geçirtmesi gerekir.

Yine pay sahibine muhalefet şerhi verme imkânı tanınmadan genel kurul bir oldubittiye getirilip sonlandırılırsa olumsuz oy ve muhalefet şerhine gerek olmaksızın pay sahibi iptal davası açabilir.

KAYNAKÇA

- Akbay, Direnç:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, İstanbul 2010.
- Aktiengesetz- Großkommentar, Band 7/2, 2013 (Anılış: Großkomm/AktG(İlgili Bölüm Yazarı).**
- Ansay, Tuğrul:** Anonim Şirketler Hukuku, 6. Bası, Ankara 1982.
- Arslanlı, Halil:** Anonim Şirketler- Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960.
- Aydın, Alihan:** Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi, İstanbul 2008.
- Bahtiyar, Mehmet:** Ortaklıklar Hukuku, 10. Bası, İstanbul 2015.
- Bilgili, Fatih/Demirkapı, Ertan:** Şirketler Hukuku, 9. Bası, Bursa 2013.
- Bozkurt, Tamer:** Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam),- Die Vinkulierung-, İstanbul 2016.
- Bürgers,Tobias/Körber,Torsten:** Aktiengesetz, 3. Auf., Heidelberg 2014 (Anılış: Bürgers/Körber(İlgili Bölüm Yazarı).
- Bürgi,Wolfhart:** Das Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft,b/2, Art. 698-738, Zürich 1969.
- Çeker, Mustafa:** Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000.
- Dağ, Üner:** Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996.
- Domaniç, Hayri:** Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, İstanbul 1988.
- Eriş, Gönen:** Ticari İşletme ve Şirketler, 2. Baskı, Ankara 2014.
- Fiebelkorn, Timo:** Die Reform der aktienrechtlichen Beschlussmängelklagen, Sipplingen 2013.
- Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter:** Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.
- Frei, Urs Gaudenz:** Nichtige Beschlüsse der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, Aarau 1962.
- Gauch, Peter/Schmid Jörg:** Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, Teilband V 5b, Die Generalversammlung-Art. 698-706b OR, Zürich 2003 (Anılış: Gauch/Schmid (İlgili Bölüm Yazarı).
- Göksoy, Y. Can:** Anonim Ortaklıkta Payın Rehni, Ankara 2001.
- Grigoleit, Hans Christoph:** Aktiengesetz Kommentar, München 2013(Anılış: Grigoleit (İlgili Bölüm Yazarı).
- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, 2.Auf., Zürich 2012 (Anılış: CHK/İlgili Bölüm Yazarı).**
- Heidel Thomas:** Aktienrecht und Kapitalmarktrecht, 4. Auf., Baden-Baden 2014 (Anılış: Heidel(İlgili Bölüm Yazarı).
- Henn,Günter/ Frodermann, Jürgen/ Jannott, Dirk:** Handbuch des Aktienrechts, 8.Auf., Heidelberg 2009 (Anılış: Henn/Frodermann/ Jannott(İlgili Bölüm Yazarı).

- Hölters, Wolfgang:** Aktiengesetz- Kommentar-, 2. Auf., München 2014(Anılış: Hölters(İlgili Bölüm Yazarı).
- Hüffer, Uwe:** Aktiengesetz, 11. Auf. 2014 (Anılış: Hüffer(İlgili Bölüm Yazarı).
- İmregün, Oğuz:** “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, s. 127-137.
- İmregün, Oğuz:** Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989 (Anılış: AO).
- Karahan, Sami:** Şirketler Hukuku, Konya 2012 (Anılış: Karahan (İlgili Bölüm Yazarı).
- Kendigelen, Abuzer:** Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994(Anılış: İntifa).
- Kendigelen, Abuzer:** “Anonim Ortaklık Pay Senedi Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paylardan Kaynaklanan Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu”, Ticaret Hukuku Kürsüsünde Onbeş Yıl- Makalelerim, İstanbul 2001, s. 241-284.
- Kırca, Çiğdem:** “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, AÜHFD 2001, C. L, S.1, s. 91- 119.
- Kırca, İsmail/Şehirali Çelik, Feyzan Hayal/Manavgat, Çağlar:** Anonim Şirketler Hukuku –Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü-, C. 2/2, Ankara 2016 (Anılış: Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat (İlgili Bölüm Yazarı).
- Kuru, Baki:** İcra ve İflas Hukuku-El Kitabı-, 2. Tıpkı Baskı, İstanbul 2006.
- Moroğlu, Erdoğan:** Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 7. Bası, İstanbul 2014 (Anılış: Hükümsüzlük).
- Moroğlu, Erdoğan:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu-Değerlendirme ve Öneriler, 7. Baskı, İstanbul 2012 (Anılış: Değerlendirme).
- Münchener Kommentar zum Aktiengesetz,** Band 3, 3. Auf. 2013 (Anılış: MüKoAktG (İlgili Bölüm Yazarı).
- Münchener Kommentar zum Aktiengesetz,** Band 4, 4. Auf. 2015 (Anılış: MüKoAktG (İlgili Bölüm Yazarı)
- Noack,Ulrich:** Der Widerspruch des Aktionärs in der Hauptversammlung, AG 1989, S.3, s. 78-87.
- Okçuoğlu, Yavuz:** “Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi (TTK. 381/1 ve Koop. K. 53/1)”, THYKS 1985, Ankara 1985, s. 269-291.
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin:** Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014(Anılış: Poroy/Tekinalp/Çamoğlu (İlgili Bölüm Yazarı).
- Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi, C.I-II, 2. Baskı, Ankara 2014.
- Saka, Zafer:** Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul 2004.

- Schmidt, Karsten/Lutter, Martin:** Aktiengesetz, 2. Auf., Köln 2010 (Anılış: Schmidt/Lutter(İlgili Bölüm Yazarı).
- Semler, Johannes/ Volhard, Rüdiger/ Reichert, Jochem:** Arbeitshandbuch für die Hauptversammlung, 3. Auf., München 2011(Anılış: Semler/Volhard/Reichert(İlgili Bölüm Yazarı).
- Serozan, Rona:** Hukukta Yöntem, İstanbul 2015.
- Sigel, Peter/Schäfer, Achim:** “Die Hauptversammlung der Aktiengesellschaft aus notarieller Sicht”, BB 2005, s. 2137-2144.
- Spindler, Gerald/Stilz, Eberhard:** Kommentar zum Aktiengesetz, Band 2, 3. Auf. 2015 (Anılış: Spindler/Stilz(İlgili Bölüm Yazarı).
- Sener, Oruç Hami:** Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası, Ankara 2015.
- Tekil, Fahiman:** Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998.
- Teoman, Ömer:** “Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışında Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu”, Otuz Yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim 1971-1982-, İstanbul 2000, s.332-341
- Teoman, Ömer:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983(Anılış: Oy Hakkından Yoksunluk).
- Topuz, Gökçe:** Hisse Hacı ve Satışı, Ankara 2009.
- Vetter, Eberhard:** “Widerspruch zu Protokoll der Hauptversammlung erst zur Mitternachtsstund” DB 2006, S. 42, s. 2278-2281.
- Wachter,Thomas:** AktG, Kommentar zum Aktiengesetz, 2. Auf., Köln 2014 (Anılış: Wachter(İlgili Bölüm Yazarı).
- Yiğit, İlhan:** Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2000.
- Zöllner,Wolfgang:** Kölner Kommentar zum Aktiengesetz Band 2, § 148-290, Köln-Berlin-Bonn München 1985.

KISALTMALAR

AG	Aktiengesellschaft
AktG	Aktiengesetz
Art.	Artikel
Auf.	Auflage
b.	bent
Batider	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bk.	bakınız
c.	cümle
C.	cilt
dpn.	dipnot
E.	Esas
ETK	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	İcra ve İflas Kanunu
K.	Karar
karş.	karşılaştırınız
LG	Landsgericht
md.	madde
No	Numara
OR	Obligationenrecht
RG	Resmi Gazete
S.	sayı
s.	sayfa
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
THYKS	Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	ve devamı
Yarg.	Yargıtay